

**UNIVERSITATEA „PETRU MAIOR”, TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE**

TEZĂ DE DOCTORAT

EXPRESIONISMUL POETILOR ARDELENI

- rezumat -

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. Alexandru CISTELECAN**

**DOCTORAND:
Diana CANTACUZ**

**TÂRGU-MUREȘ
2010**

CUPRINS

ARGUMENT	p. 5
CAPITOLUL I: Evoluția unui concept: expresionismul	p. 8
CAPITOLUL II: Aspecte expresioniste în lirica ardeleană dintre războaie.....	p. 22
a). Lucian Blaga – expresionism metafizic	p. 27
b). Aron Cotruș – expresionism social	p. 119
c). Alți expresioniști interbelici	p. 158
Emil Isac	p. 158
Adrian Maniu	p. 163
Ion Th. Ilea	p. 179
V. Copilu-Cheatră	p. 184
Emil Giurgiuca	p. 190
Mihai Beniuc	p. 198
CAPITOLUL III: Primul val expresionist postbelic	p. 209
a). <i>Cercul Literar de la Sibiu</i>	p. 209
Ștefan Aug. Doinaș	p. 212
Radu Stanca	p. 222
b). <i>Steaua</i>	p. 230
A. E. Baconsky	p. 231
Aurel Rău	p. 240
Aurel Gurghianu	p. 245
Victor Felea	p. 248
Petre Stoica	p. 254
c). <i>Echinoc</i>	p. 260
Ion Pop	p. 263
Dinu Flămând.....	p. 267
Ion Mircea	p. 271
Adrian Popescu	p. 275
Horia Bădescu	p. 281
Aurel Șorobetea	p. 284
Dan Damaschin	p. 286
Mariana Bojan	p. 292
Emil Hurezeanu	p. 296
d). Alți poeți postbelici	p. 299
Ion (Ioan) Alexandru	p. 299
Ana Blandiana	p. 313
Gheorghe Pituț	p. 320
Angela Marinescu	p. 330
CAPITOLUL IV: Neoexpresionismul (poezia anilor `80/ a doua generație echinoxistă).....	p. 336
Aurel Pantea	p. 338
Ioan Moldovan	p. 344
Ion Mureșan	p. 349
Marta Petreu	p. 354

Augustin Pop	p. 357
Dumitru Chioaru	p. 361
Viorel Mureșan	p. 366
Andrei Zanca	p. 371
CONCLUZII	p. 377
BIBLIOGRAFIE	p. 387

Rezumat

Teza de doctorat, *Expresionismul poezilor ardeleni*, structurată în patru capitole, se constituie într-o cercetare cât mai cuprinzătoare a liricilor ardeleni expresioniști, pentru a căror analiză am recurs atât la studii și articole de critică literară, cât și la texte filosofice, antropologice sau mitologice. Teza propune investigarea, într-un cadru larg, a universului liricilor ardeleni, din diferite perioade istorice (epoca interbelică, anii postbelici și cei următori). Analizând aceste versuri, am observat permanența aceluiași trăsături literare, ce apropie chipul expresionistului sui-generis de cel autohton românesc. Apelând la un model spiritual transmis prin intermediul culturii și al sensibilității omului din popor, poezii ardeleni se înscriu în albia formată de apele artisticului ancestral. Așadar, abordarea pe care o propun aici încearcă să sublinieze permanența unui model cultural, determinat de filonul sensibilității strămoșești racordat la normele expresionismului sui-generis. Am apelat la analiza literară a operelor lirice, în măsura în care aceasta poate furniza argumente care susțin permanența unor coordonate spirituale.

Încetățenit, la noi, drept element ce-și are izvorul în dimensiunea metafizică a spiritualității românești, expresionismul ardelean se apropie de orientarea spiritualistă a expresionismului german. În acest sens, am observat existența unui model artistic propagat într-un anumit spațiu de sensibilitate. Urmărind liniile de forță ce unesc discursuri lirice destul de diferite, am remarcat, în lirica ardeleană, o recurență a tematicii, a stilului și a sensibilității care dau naștere unei poezii de factură expresionistă. Pornind de la Lucian Blaga, reprezentant al expresionismului metafizic, și Aron Cotruș, exponent al expresionismului mesianic, lirica expresionistă ardeleană pășește deopotrivă în două direcții, care vor fi însușite în mod original atât de contemporanii celor doi poeți, cât și de liricii postbelici.

Teza noastră evidențiază individualitatea fiecărui poet, mărcile originalității fiecărei voci lirice, dar marchează și elementele comune, identificate în cadrele esteticii expresioniste. Am analizat mai pe larg chipul filosofic și liric al lui Lucian Blaga și fața sculptată artistic a lui Aron Cotruș, tocmai spre a sublinia aspectele ce stau la baza expresionismului liric ardelean. Nu am avut în vedere analiza universului poetic, ci am trasat doar liniile de forță ce susțin edificiul și creionează scheletul pe care se mulează țesătura croită din elemente expresioniste; de aceea, ceilalți poeți analizați au fost dezbătuți mai succint.

Demersul începe cu definirea conceptului de expresionism, cu punctarea trăsăturilor tipice liricii transilvane și continuă cu marcarea traseului urmat de lirica ardeleană începând cu perioada interbelică, moment din care se poate vorbi despre înscrierea conștientă în normele unui curent literar consemnat în evoluția istorică a literaturii - începutul secolului al XX-lea. Lucian Blaga este primul poet ardelean care a înțeles expresionismul drept un curent cultural ce readuce în prim-plan elemente definitorii ale

spiritualității noastre ancestrale și nicidecum drept un suflu exterior impus de moda secolului. De altfel, Lucian Blaga, ca filosof al culturii, teoretizează expresionismul sui-generis considerându-l elementul central al sufletului românesc. Aceleași fibre existențiale hrănesc și textele lirice ale lui Aron Cotruș. Ceea ce diferențiază poezia celor doi este supunerea verbului poetic în serviciul celor mai importanți afluenți ai expresionismului: în timp ce Aron Cotruș scrie versuri sociale, naționale, mesianice, deci este afin laturii activiste a expresionismului, Lucian Blaga inaugurează expresionismul metafizic. Cei doi scriitori sunt două personalități aparținând aceluiași punct nodal tipic liricii românești: Aron Cotruș reface original gesturile liricii mesianice, Lucian Blaga, fără a anula trecutul, proiectează viitorul liricii ardeleni, ca marcă distinctă a specificului nostru național.

Metoda pe care am utilizat-o în analiza filosofiei blagiene și a tuturor poezilor studiate este cea diacronică. Acest lucru ne-a permis să observăm evoluția trăsăturilor expresionismului în cele trei etape istorico-literare avute în vedere (perioada interbelică, primul val expresionist postbelic, anii `80). Dincolo de notele personale, care, de altfel, marchează originalitatea fiecărui univers literar, am observat permanența unui model cultural hrănit de sevele pământului transilvan și altoit de o sensibilitate racordată deopotrivă la elanul dionisiac, ce susține setea de viață pleneră, la sentimentul declinului, al căderii lumii sub semnul ghearei de foc a morții, și la setea de absolut. Alte elemente ce susțin coerența discursurilor lirice ardeleni sunt accentul pus pe estetic (evident în cazul poezilor *Cercului Literar de la Sibiu* și a celor de la revista *Steaua*) și caracterul livresc (precum poezii de la *Echinox*). Distanțându-se ideatic de postmodernism, poezii ardeleni ai anilor `80 susțin filonul neoexpresionismului etic și metafizic, lăsat parcă prin testament de Lucian Blaga și preluat de urmași. Modelul blagian se aplică și funcționează ca uneltă de conștientizare a construirii unor universuri poetice originale, în care mărcile sensibilității individuale primează și care, deopotrivă, cunosc coeziunea muzicală fără disonanțe. Toți expresioniștii au viziunea lumii amenințată de neliniștea apocaliptică și toți cunosc puterea de a se sustrage clipei declinante, de a crede că sfârșitul propune un nou început, o întoarcere la echilibrul inițial prin depășirea stărilor conflictuale ale căror aripi planează deasupra individului și a lumii. Astfel se creează conceptul de experiență, care pune accentul pe latura vitalistă a existenței, care contopește polii opuși, dezvoltând ritmul libertății ce susține desprinderea totală de figurație și relevarea individualității prin observarea mișcărilor interioare. În acest context, este explicabilă inexistența unui program estetic al expresionismului prin care s-ar putea uni, sub un numitor comun, opere literare diverse; orientarea privirii asupra experiențelor personale propune conceptul de egocentrism, dar nu anulează elemente comune operelor expresioniste: consemnarea crizei, vitalismul și dispoziția specifică sufletului autohton înțeleasă drept raportare la absolut și trădată de năzuința formativă „stihială”, de tendința de a vedea în lucruri transcendentul „coborând”, după cum afirmă Lucian Blaga. Aceste trăsături diferențiază spiritul artistic ardelean de manifestările culturale ale celorlalte provincii românești.

În literatura română, expresionismul este receptat, mai întâi, drept semn al raporturilor individului cu cosmicul, ilimitatul, absolutul. Interpretarea blagiană influențează atât lirica interbelică, cât și poezia generației 60. Pierderea contactului cu absolutul și plonjarea ființei în mrejele unui „sentiment al atrocității imediate și al

alienării ireversibile” (Al. Cistelean) marchează mutația pe care o simte expresionismul: neoexpresionismul.

Poezie a crizei ontologice, dar și a speranței reînvierii, lirica de factură expresionistă este tipică poezilor ardeleni, indiferent de apartenența lor la școli sau vârste literare. Ceea ce comunică Lucian Blaga, Aron Cotruș, Emil Isac, Adrian Maniu, Ion Th. Ilea, V. Copilu-Cheatră, Emil Giurgiuca, Mihai Beniuc, Ștefan Aug. Doinaș, Radu Stanca, A. E. Baconsky, Aurel Rău, Aurel Gurghianu, Victor Felea, Petre Stoica, Ion Pop, Dinu Flămând, Ion Mircea, Adrian Popescu, Horia Bădescu, Aurel Șorobetea, Dan Damaschin, Mariana Bojan, Emil Hurezeanu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Gheorghe Pituș, Angela Marinescu, Aurel Pantea, Ioan Moldovan, Ion Mureșan, Marta Petreu, Augustin Pop, Dumitru Chioaru, Viorel Mureșan, Andrei Zanca, este aceeași viziune despre lume, recunoscută în expresionismul sui-generis.

Lirica interbelică ardeleană se desprinde de cea antebelică prin cumpăna creată de versurile lui Emil Isac. Poetul acesta este conștiința căreia modernismul românesc îi asigură un rol de precursor prin cele câteva elemente novatoare pe care le introduce în versul său: „temperatura patosului protestatar prin ostentația estetizantă”, raportul dintre „intensitatea aspirației și imperfecțiunea tolerată în experiențe lirice, ca o dovadă a unei tainice damnări” (Gheorghe Grigurcu).

Dincolo de aceste aspecte, poetul despre care se poate vorbi, pentru prima oară la noi, ca despre cel ce a racordat spiritul artistic românesc la manifestările artistice europene ale vremii este Lucian Blaga, reprezentant al expresionismului metafizic.

Pe un alt filon estetic, se situează lirica lui Aron Cotruș care aduce un suflu nou în literatura română prin oglindirea zbuciumului sufletesc al unui eu aflat în veșnică dispută cu destinul potrivit. Adăpat din izvorul energiei veșnice, eul expansiv cotrușian se înscrie în normele expresionismului activist, întruchipând vocea celui revoltat împotriva nedreptăților sociale și istorice.

Alături de cei mai prolifici poeți expresioniști, Lucian Blaga și Aron Cotruș, în lirica ardeleană, accente expresioniste sunt depistabile și la alți scriitori, ale căror trasee lirice își au rădăcinile, deopotrivă, în expresionismul metafizic și cel activist. Ion Th. Ilea, influențat de Aron Cotruș, scrie o poezie socială cu ecouri activiste, „fără însă a avea asprimea și vigoarea” maestrului (Ov. S. Crohmălniceanu). V. Copilu-Cheatră scrie versuri, mai degrabă, autobiografice, care configurează chipul „poetului moților”, al căror suflet este cântat în notele muzicale ale expresionismului preluat prin Lucian Blaga (sensibilitate metafizică, aspirația spre dezmarginire), dar, mai ales, prin Aron Cotruș (dimensiunile cosmice ale strigătului, mesianismul dezrobirii, prevestirea unor ieșiri din matcă ce mocnesc și a unor clipe viitoare luminoase pentru cei nedreptățiți de soartă, apelul la tradițiile autohtone arhaice, viziunea asupra naturii încrâncenată aflată în concordanță cu chipul oamenilor, indignarea în fața nedreptăților istoriei, dinamismul violent, lirica protestatară, condamnarea războiului). Emil Giurgiuca se înscrie pe traseul liricii ardeleni susținut de cultul valorilor chtonice, însușindu-și original pașii înaintașilor săi, George Coșbuc, Octavian Goga, Lucian Blaga. Elementul chtonic, cu puternice conotații expresioniste, poate fi identificat în toate volumele de versuri ale lui Emil Giurgiuca. Mihai Beniuc se înscrie în cadrele unei poezii ce „reprezintă, în esență, jurnalul intim al unei sensibilități, în contact cu lumea realului și cu mișcarea propriilor sale forțe” (Eugen Simion) magnetizate de chiotul expresionist, o ipostază a unui suflet

frământat de convulsiile clipei. Omul-poet se regăsește astfel drept slujitor al Cuvântului pus în serviciul Patriei.

La nivel estetic, ardelean a devenit și Adrian Maniu, poetul care și-a afirmat adeziunea la un anumit climat cultural, participând la înființarea *Gândirii*. Situat, mai întâi, sub ramurile simbolismului, Adrian Maniu se închină, apoi, avangardismului, pentru ca, mai târziu, să devină un reprezentant al tradiționalismului. Important este ciclul poetic *Războiul*, care cuprinde versuri de esență expresionistă, ce aduc, pentru prima oară în lirica românească, o viziune tragică asupra conflagrației și exprimă revolta pe care i-o trezește un război nimicitor și suferințele soldaților.

Lirica postbelică cunoaște mai multe momente artistice importante: *Cercul literar de la Sibiu*, revista *Steaua*, revista și cenaclul *Echinox*; poezii, care s-au afirmat în cadrul acestor manifestări spirituale, aderând mai mult sau mai puțin la normele expresionismului sui-generis. Ștefan Aug. Doinaș, receptat nu de puține ori, drept un poet echilibrat, nu poate eluda întotdeauna elanul gigantismului expresionist și dionisiacul trăirii. Pe de altă parte, acest poet nu-i unul „al crizei și, dacă a cunoscut rupturi, tragedii interioare, le-a dat, traducându-le în poem, o coerență și un echilibru care înlătură ideea de convulsie, dominantă în poezia modernă.” (Eugen Simion). Radu Stanca alunecă din cadrele unei clasificări stricte, opera sa poetică fiind scăldată în apele dense a mai multor orientări literare, precum clasicismul, romantismul, simbolismul, expresionismul și chiar suprarealismul.

Poezii de la *Steaua* năzuiesc a reface legătura cu lirica interbelică prin eforturile depuse spre a menține poezia pe domeniul estetic propriu. Discursul liric al lui A. E. Baconski, mai ales ultimele volume scăldate în culorile sumbre ale expresionismului, este o exprimare subiectivă a contururilor cețoase ale realității. Fuziunea acestei mișcări cu tematica timpului trecător se înscrie în coordonatele privirii totalizante, generate de luciditate. Reflexivitatea este marca specifică a lirismului baconskian. În schimb, versurile lui Aurel Rău realizează o înrudire organică cu teluricul, ce pulsează energii generate de lumina spiritului chemată a fi martoră la procesul germinativ al naturii. O altă perspectivă asupra lumii are Aurel Gurgianu, poetul al cărui înveliș exterior al discursului liric ascunde o energie interioară care dă gravitate chiar stărilor negative. Sensibilitatea crepusculară îi este specifică și lui Victor Felea, în cazul căruia viziunile sumbre proiectate pe fundalul retinei și al conștiinței sunt de esență expresionistă, dar, chiar și în ultimele volume de versuri, Victor Felea nu reușește să exprime profunzimea sensibilității apocaliptice. Și conștiința lui Petre Stoica sesizează și denunță alunecarea lentă a lumii în abisul întunericului, semnele expresionismului estompându-se progresiv în volumele scrise după *Melancoliei inocente*.

Situându-se în aceeași albie trasată de *Cercul Literar de la Sibiu*, modelul *Echinox* e în esență unul de sinteză culturală. Mărcile estetice ale transilvanismului și-au lăsat amprenta asupra celor trei generații de poeți pe care le-a dat *Echinox*-ul. Prima generație a stat sub semnul înrâurii mentorului Ion Pop, poetul care pune la baza tensiunii poemului reflexivitatea. O sensibilitate aplicată mai mult asupra declinului universal, se dovedește a avea Dinu Flămând, care denunță și acceptă, totodată, infernul existenței umane în vârtejul căreia este prinsă și propria-i ființă. Imposibilitatea ieșirii nu este decât o viziune a apocalipsei, care se autogenerază continuu prin racordarea la mișcările haotice ale fluxului vital. Adrian Popescu construiește un spațiu poetic în care mișcările devin modelatoare ale elanului vital, dezvăluindu-se, în spatele aparenței calme și luminoase,

seva energiilor latente și colcăitoare, zămislite de o sensibilitate supusă stărilor germinative. Adrian Popescu se află în descendența lui Blaga, a neoromanticilor și expresioniștilor germani. Pe același drum, pășește și Horia Bădescu, cel care precum alți poeți echinoxști readuc poemul în sfera de iradiație a expresionismului (în varianta panică) din *Lauda somnului* și ciclurile postume. Pulsul zvâcnit al realității își lasă amprenta și asupra poemelor lui Ion Mircea (deși acesta scrie o poezie, mai degrabă, marcată de semnele echilibrului echinoxist), Aurel Șorobetea (care se ascunde în spatele unei măști, nu de puține ori, ludice) sau Dan Damaschin (ale cărui poeme se situează, mai întâi, în balansul între paradisiac și demonic, poemele de mai târziu ale lui Dan Damaschin se înscriu în cadrele poeticii expresioniste prin sentimentul apocaliptic prezentat ca viziune unică a unei lumi aflate în surpare continuă). O detașare de prezența cariului ce roade lumea din temelii versifică Mariana Bojan, scriitoarea care construiește un eu poetic fragil și, totodată, neadaptat la ritmurile când liniștite, când zvâcnite ale lumii. Polaritatea atitudinală este cunoscută și de lirica lui Emil Hurezeanu, ce reflectă, deopotrivă, vitalismul vieții, tragismul existențial, speranța mântuirii.

Sensibilitatea ardeleană expresionistă se manifestă liric și în versurile scrise de *alte spirite meditative*, orientate spre aceleași mișcări vălurite ale fenomenalului. Un astfel de exemplu este Ion (Ioan) Alexandru, un poet al pământului, cu rădăcinile înfipite în filonul blagian. Acesta, precum alți poeți ai generației sale (Ana Blandiana, Gheorghe Pituț), extinde „expresionismul la o viziune existențială” (Marin Mincu). Poezia sa traduce liric condiția unei ființe intim racordate la realitățile timpului contemporan crepuscular și la spațiul Patriei sale natale, Transilvania. În aceeași matcă, se situează și poezia Anei Blandiana, care adoptă un lirism nesofisticat, altoit fie pe corzile eticismului subsumat adeseori viziunilor, fie pe cele ale esteticii blagiene. În schimb, Gheorghe Pituț se raportează la Lucian Blaga în mod diferit față de Ion (Ioan) Alexandru, preferând perspectiva concretă în locul elementelor expresioniste metafizice. Critica literară l-a încadrat în normele expresionismului „etic” și „rustic”, caracterizat prin evocarea materiei prinse în vârtejul haosului, contopirea eului cu întreg universul, dinamismul spiritului care nu cunoaște momente contemplative, nostalgia satului natal, poetizarea unor concepte etice, tendința de purificare a omului modern de artificialitatea vieții supuse noii realități prin întoarcerea la legile firii.

Spre deosebire de poeții ardeleni ai aceluși moment istoric (de exemplu Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț), care vedeau în adâncirea în sine o cale de salvare din haosul exterior, Angela Marinescu își construiește discursul liric în jurul privirii ce se mulează asupra sinelui, pasul acesta înscriindu-se pe calea unei autoscopii intensificate până la încordarea ființei întru dorința depășirii limitelor interioare. Înscrișă pe drumul expresionismului pentru care important este transcenderea realităților exterioare spre „captarea esenței lucrurilor” (cum afirmă Ulrich Weisstein), poezia conturează esențializarea eului poetic prin poziționarea sa în centrul universului, fapt realizat prin dezideratul poetei („Nu am vrut să fac poezie, ci limbaj.”).

Anii '80 aduc pe scena literaturii o nouă generație literară, destul de eteroclită în manifestări; în timp ce poeții din Regat se orientează spre ceea ce, ulterior, se va numi postmodernism, poeții ardeleni dezvoltă latura neoexpresionistă a spiritului românesc. În acest context, Aurel Pantea ilustrează un expresionism articulat de tensiunea ontologicului, transmisă textului, unei sintaxe, pe care poetul o consideră *bâlbâindu-se în limbaj*. Pe o altă latură, se situează Ioan Moldovan. Remarcându-se o absorbire a notelor

expresioniste evidente, mai ales, la începutul creației lirice, și, totodată, o tendință spre melancolie, în volumele mai noi, se poate afirma despre Ioan Moldovan că își înscrie textele sub semnul dionisiacului convertit în apollinic, cele două atitudini împletindu-se și exprimându-se prin glasul omului perceput drept produs al culturii. Aceeași linie a discursului este păstrată și de Ion Mureșan, perceput, deopotrivă, în descendență rimbaldiană și expresionistă, a doua trăsătură fiind susținută de înclinarea poetului spre evidențierea crizei. Și Marta Petreu are o sensibilitate ce înregistrează dezintegrarea, dizolvarea armoniei în absurd, imaginile crepusculului fiind proiectate pe discul lucidității. Culorile crepusculului nu-i sunt străine nici lui Augustin Pop, care demască magnetizarea lumii de către irațional, prin supunerea ființei sub semnul permanent al instinctului plăcerii, și nici lui Dumitru Chioaru, care înregistrează declinul lumii, perceput de o conștiință ce nu poate înlătura amintirea trecutului benefic și speranța că năruirea nu are rădăcini adânci. Cultivând un vers, ce trădează convulsiile unui spirit ce simte declinul personal și universal, poezia lui Viorel Mureșan se încadrează în lirica expresionistă, dar textele se supun și spiritului livresc promovată de școala *Echinoxului*. Poezia lui Andrei Zanca trăiește sub semnul unei conștiințe care transfigurează expresionist mișcările cotidianului; lirica se definește prin proiectarea trăirilor subiective în aura unei elegii a ființei în general, modalitate cucerită prin adoptarea viziunilor metafizice ce orientează conștiința spre permanențele umanității.

Expresionistă în esență, lirica ardeleană se caracterizează prin accentul pus pe tensiunea emoțională, pe trăirea necondiționată, susținută de vizarea absolutului, pe interesul pentru cultura noastră străveche, pentru elementul chtonic, pe atitudinea protestatară. Datorită acestor aspecte, poezia transilvană se detașează de sensibilitatea lirică a celorlalte provincii românești, dar se integrează, totodată, spiritului artistic românesc. Nu este nicidecum vorba despre situarea ei sub semnul unei estetici provinciale, scâldate în apele noroioase ale artisticului declinant, ci despre susținerea valorilor naționale și integrarea lor în cadrele circulației bunurilor estetice universal valabile.

Résumé

La thèse, *L'expressionnisme des poètes de Transylvanie*, structurée en quatre chapitres, se constitue dans une étude très large des poètes expressionnistes de cette région géographique. Pour cette analyse, nous avons recouru aux études et articles de la critique littéraire et aux textes philosophiques, anthropologiques et mythologiques. La thèse propose l'investigation détaillée de l'univers des poètes de l'Ardeal, des divers époques historiques (l'époque entre les guerres, les années post-guerre et les suivantes). En analysant ces vers, j'ai observé les mêmes traits littéraires, lesquelles approchent la figure de l'expressionniste sui-generis de celle autochtone roumaine. En appelant au modèle spirituel émis par l'intermédiation de la culture et de la sensibilité de peuple, les poètes de l'Ardeal s'écrivent en l'artistique ancestral. Donc, l'analyse laquelle j'y propose essaye à souligner la permanence d'un modèle culturelle, déterminé par le filon de la sensibilité ancestrale raccordé aux normes de l'expressionnisme sui-generis. J'ai recouru à l'analyse littéraire des oeuvres lyriques, dans les limites où celle peut fournir des arguments qui soutiennent la permanence des coordonnées spirituelles.

Reconnu, chez nous, comme élément qui a la source en dimension métaphysique de la spiritualité roumaine, l'expressionnisme transylvanien s'approche de l'orientation spirituelle de l'expressionnisme allemand. Á ce sens, j'ai observé l'existence d'un modèle artistique répandu dans un tel espace de sensibilité. En suivant les lignes qui unissent des discours lyriques tant différents, j'ai remarqué dans la lyrique transylvanienne une répétition de la thématique, du style et de la sensibilité qui naissent une poésie de facture expressionniste. Commencant avec Lucian Blaga, représentant de l'expressionnisme métaphysique, et Aron Cotruș, exposant de l'expressionnisme messianique, la lyrique transylvanienne fait un double pas, qui sera approprié originalement tant des contemporains des deux poètes, comme des poètes prochains.

Cette thèse relie l'individualité de chaque poète, les signes de l'originalité de chaque voix lyrique, mais marque aussi les éléments communs, identifiés dans les cadres de l'esthétique expressionniste. J'ai analysé amplement la figure philosophique et lyrique de Lucian Blaga et le visage sculpté artistiquement de Aron Cotruș, pour souligner les aspects qui se trouvent au fondement de l'expressionnisme lyrique transylvanien. Je n'ai pas analysé l'univers lyrique, mais j'ai seulement tracé les lignes principales qui soutiennent l'édifice et crayonnent le squelette que se moule le tissu coupé des éléments expressionnistes; ainsi, les autres poètes analysés ont été discutés plus succinctement.

Le démarche débute avec la définition du concept de l'expressionnisme, avec le pointillage des traits typiques à la poésie transylvanienne et continue avec la description du tracé suivi de la poésie transylvanienne commençant avec l'époque entre les guerres, moment auquel on peut parler de l'inscription consciente aux normes d'un courant littéraire consigné dans l'évolution historique de la littérature - le début du XXème siècle. Lucian Blaga est le premier poète transylvanien qui a compris l'expressionnisme comme un courant culturel qui ramène en premier lieu des éléments définitifs de notre spiritualité ancestrale et pas du tout comme un souffle extérieur imposé par la mode du siècle. D'ailleurs, Lucian Blaga, comme philosophe de la culture, formule des principes de l'expressionnisme *sui-generis* considérant l'élément central de l'âme roumaine. Les mêmes fibres de l'existence nourrissent aussi les textes lyriques de Aron Cotruș. Ce qui différencie la poésie de Lucian Blaga et Aron Cotruș est la soumission du verbe poétique au service de plus importants affluents de l'expressionnisme> pendant que Aron Cotruș écrit des vers sociaux, nationaux, messianiques, donc il est afin de l'orientation activiste de l'expressionnisme, Lucian Blaga inaugure l'expressionnisme métaphysique. Les deux écrivains sont deux personnalités appartenant du même point central typique de la poésie roumaine. Aron Cotruș refait originalement les gestes de la lyrique messianique, Lucian Blaga, sans supprimer le passé, projette le prochain de la lyrique de la Transylvanie, comme signe distinct de notre spécifique national.

La méthode utilisée dans l'analyse de la philosophie de Lucian Blaga et de tous les poètes étudiés est celle évolutive. Cette chose nous a permis à observer l'évolution des traits de l'expressionnisme dans les trois étapes historique-littéraires eu en vue (la période entre les guerres, la première vague expressionniste post-guerre, les années `80). Sans les notes personnelles, qui, autrement, marquent l'originalité de chaque univers littéraire, j'ai observé la permanence d'un modèle culturel alimenté par les sèves de la terre de la Transylvanie et greffé d'une sensibilité raccordée également à l'élan dionysiaque, qui soutient la soif de la vie plénière, au sentiment du déclin, de la chute du monde sous le signe de la griffe de feu de la mort, et à la soif de l'absolu. Des autres

éléments qui soutiennent la cohérence des discours lyriques de la Transylvanie sont l'accent posé sur l'esthétique (évidemment chez poètes de *Cercul Literar de la Sibiu* et chez poètes de la revue *Steaua*) et le caractère livresque (comme les poètes d'*Echinoc*). Distanciant idéatiquement de postmodernisme, les poètes de la Transylvanie des années '80 soutiennent le filon du néoexpressionnisme éthique et métaphysique, que parait léguer de Lucian Blaga et prélat de successeurs. Le modèle de Lucian Blaga s'applique et fonctionne comme outil de la construction consciente des univers poétiques originaux, où les marques de la sensibilité individuelle priment et qui, également, connaissent la cohésion musicale sans les dissonances. Tous les expressionnistes ont la vision du monde menacée de trouble apocalyptique et tous connaissent le pouvoir de soustraire de l'instant décliné, de croire que la fin propose un nouveau début, un retour à l'équilibre initial par le dépassement des états mis en conflit, auxquelles ailes planées au dessus de l'individu et du monde. Ainsi se crée le concept de l'expérience qui pose l'accent sur le côté vital de l'existence, qui fusionne les pôles opposés, développant le rythme de la liberté qui soutient le détachement complet de figuration et mis en évidence l'individualité par l'observation des mouvements intérieurs. Ici, l'inexistence d'un programme esthétique de l'expressionnisme, par lequel on a pu assembler, sous un dénominateur commun, des œuvres littéraires diverses, est explicable ; l'orientation de la vue sous les expériences personnelles propose le concept d'égoïsme, mais n'annule pas les éléments communs des œuvres expressionnistes : l'observation de la crise, le vitalisme et la disposition spécifique de l'âme autochtone comprise comme référence à l'absolu et traitée d'aspiration formative "stihiale", de tendance de voir en choses le transcendant "descendant", ainsi que Lucian Blaga affirme. Ces traits différent l'âme artistique de la Transylvanie des manifestation culturelle des autres provinces roumaines.

Dans la littérature roumaine, l'expressionnisme est capté, premièrement, comme signe de rapports de l'individu avec le cosmique, l'illimité, l'absolu. L'interprétation de Lucian Blaga influence tant le genre lyrique entre les guerres, que la poésie des années '60. La perte du contact avec l'absolu et le plongeon de l'être sous le signe d'un "sentiment de l'atrocité immédiate et de l'aliénation irréversible" (Al. Cistelean) marque la mutation que l'expressionnisme éprouve: néoexpressionnisme.

Poésie de la crise ontologique, mais aussi de l'espoir du renouvellement, la lyrique de facture expressionniste est typique aux poètes de la Transylvanie, ignorant leur appartenance aux écoles où leurs états littéraires. Ce qui communique Lucian Blaga, Aron Cotruș, Emil Isac, Adrian Maniu, Ion Th. Ilea, V. Copilu-Cheatr[, Emil Giurgiua, Mihai Beniuc, Ștefan Aug. Doinaș, Radu Stanca, A. E. Baconsky, Aurel Rău, Aurel Gurghianu, Victor Felea, Petre Stoica, Ion Pop, Dinu Flămând, Ion Mircea, Adrian Popescu, Horia Bădescu, Aurel Șorobetea, Dan Damaschin, Mariana Bojan, Emil Hurezeanu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Gheorghe Pituț, Angela Marinescu, Aurel Pantea, Ioan Moldovan, Ion Mureșan, Marta Petreu, Augustin Pop, Dumitru Chioaru, Viorel Mureșan, Andrei Zanca, nest la même vision de monde, reconnue dans l'expressionnisme sui-generis.

La lyrique entre les guerres se détache de celle anteguere par la balance créée de vers de Emil Isac. Ce poète est la conscience à laquelle le modernisme roumain assure un rôle de précurseur par les quelques éléments novateurs qu'il introduit dans son vers: "la température du pathos protestataire par l'ostetation esthétique", le rapport entre

“L’intensité de l’aspiration et l’imperfection tolérée en expériences lyriques, comme une preuve d’une damnation mystérieuse” (Gheorghe Grigurcu).

De l’autre côté de ces aspects, le poète de quel on peut parler, pour la première fois chez nous, comme celui qui a rattaché l’esprit artistique roumain aux manifestations artistiques européennes du moment est Lucian Blaga, le représentant de l’expressionnisme métaphysique.

Différent est Aron Cotruș qui apporte un nouveau souffle dans la littérature roumaine par le miroitement du tumulte de l’âme d’un moi trouvé en éternelle controverse avec le destin hostile. Abreuvant de source de l’énergie éternelle, le moi expansif de Aron Cotruș s’inscrit aux normes de l’expressionnisme activiste, représentant la voix de celui révolté contre les injustices sociales et historiques.

Près des plus prolifiques poètes expressionnistes, Lucian Blaga et Aron Cotruș, dans la lyrique de la Transylvanie, des accents expressionnistes sont dépeints aux autres écrivains, desquels voies lyriques ont les racines, également, dans l’expressionnisme métaphysique et celui activiste. Ion Th. Ilea, influencé par Aron Cotruș, écrit une poésie sociale avec des échos activistes, “sans avoir la sévérité et la vigueur” du maître (Ov. S. Crohmălniceanu). V. Copilu-Cheatră écrit des vers, plus tôt, autobiographiques, qui configure la figure “du poète des paysans”, desquels âme est chanté aux notes musicales de l’expressionnisme assumé par Lucian Blaga (la sensibilité métaphysique, l’aspiration vers l’absolu), mais, notamment, par Aron Cotruș (les dimensions cosmiques du cri, le messianisme de l’affranchissement, la prédiction des issues de lit qui couvent et des instants lumineux pour ceux lésés de fatalité, l’appel aux traditions autochtones archaïque, la vision de la nature crispée comme la figure des hommes, l’indignation devant les atrocités de l’histoire, le dynamisme violent, la lyrique protestataire, la condamnation de la guerre). Emil Giurgiuca s’inscrit sur la ligne de la lyrique transilvanienne soutenue de culte des valeurs chtoniques, s’appropriant originalement les pas de son précurseurs, George Coșbuc, Octavian Goga, Lucian Blaga. L’élément chtonique, avec de vigoureuses connotations expressionnistes, peut être identifié dans tous les volumes de vers de Emil Giurgiuca. Mihai Beniuc s’inscrit aux cadres d’une poésie qui “représente, en essence, le journal intime d’une sensibilité, au contact au monde du réel et le mouvement de ses propres forces” (Eugen Simion) magnétisées par le clameur expressionniste, une hypostase de l’âme tourmenté par les convulsions de l’instant. L’homme-poète se trouve ainsi comme domestique du Mot posé au service de la Patrie.

Au niveau esthétique, de la Transylvanie appartient aussi Adrian Maniu, le poète qui a affirmé son adhésion à un certain climat culturel, participant de la fondation de *Gândirea*. Situé, premièrement, sous les ramifications du symbolisme, Adrian Maniu adhère puis à l’avantgarde, pour que, sur le tard, devient le représentant du traditionalisme. Important est le cycle poétique *La guerre* qui contient des vers d’essence expressionniste, qui amènent, pour la première fois dans la littérature roumaine, une vision tragique sur la conflagration et exprime la révolte suscitée d’une guerre absurde.

La lyrique post-guerre connaît plus moments artistiques importants: *Cercul Literar de la Sibiu*, la revue *Steaua*, la revue et le cénacle *Echinops*; les poètes qui sont affirmés au cadre de ces manifestations spirituelles, adhérant plus ou moins aux normes de l’expressionnisme sui-generis. Ștefan Aug. Doinaș, entendu comme un poète équilibré, ne peut pas annuler toujours l’élan du colossal expressionniste et le dionysiaque de l’existence. De l’autre côté, ce poète n’est pas l’un “de la crise et, s’il a connu des

ruptures, des tragédies intérieures, il les a donné, traduisant en poème, une cohérence et un équilibre qui éloignent l'idée de convulsion, dominante dans la poésie moderne" (Eugen Simion). Radu Stanca glisse de cadres d'une classification stricte, son œuvre poétique étant baigné dans les eaux denses de plusieurs orientations littéraires, comme, le classicisme, le romantisme, le symbolisme, l'expressionnisme et même le surréalisme.

Les poètes de *Steaua* aspirent à refaire la liaison avec la lyrique entre les guerres par des efforts déposés vers maintenir la poésie sur son domaine esthétique. Le discours lyrique de A. E. Baconski, plus dans ses derniers volumes baignés aux couleurs sombres de l'expressionnisme, est une expression subjective des contours brumeux de la réalité. La fusion de ce mouvement avec le thématique du temps périssable s'inscrit en coordonnées du regard totalisante, généré de lucidité. La méditation est la marque spécifique du lyrisme de A. E. Baconski. En compensation, les vers de Aurel Rău réalisent une parenté organique avec le tellurique, qui palpite des énergies produisent par la lumière de l'esprit appelée être témoin au processus germinatif de la nature. Une autre perspective sur le monde a Aurel Gurghianu, le poète duquel enveloppe extérieur du discours lyrique cache une énergie intérieure que donne de gravité des états négatifs. La sensibilité crépusculaire est spécifique aussi chez Victor Felea, au cas duquel les visions sombres projetées sur la rétine et dans la conscience sont d'essence expressionniste, mais, même si aux derniers volumes de vers, Victor Felea ne réussit pas à exprimer la profondeur de la sensibilité apocalyptique. La conscience de Petre Stoica signale et dénonce le glissement lent du monde dans l'abîme de l'obscurité, les signes de l'expressionnisme estompant progressivement dans les volumes écrits après *Les mélancolies innocentes*.

Se situant sous les mêmes signes comme le *Cercul Literar de la Sibiu*, le modèle *Echinox* est en essence l'un de synthèse culturelle. Les marques esthétiques du transilvanisme ont laissé leur empreinte sur les trois générations données par l'*Echinox*. La première génération est restée sous le signe de l'influence de Ion Pop, le poète qui pose la méditation au base de la tension du poème. Une sensibilité appliquée plus sur le déclin universel, a Dinu Flămând, qui dénonce et accepte, en même temps, l'enfer de l'existence humaine au vertige de laquelle son être est prise. L'impossibilité de l'issue n'est qu'une vision de l'apocalypse, qui s'autoproduit continu aux liaisons des mouvements chaotiques du flux vitale. Adrian Popescu construit un espace poétique où les mouvements modèlent l'élan vital, révélant, au dos de l'apparence calme et lumineuse, la sève des énergies latentes et grouillées, créées d'une sensibilité asservie aux états germinatifs. Adrian Popescu se trouve en descendance de Lucian Blaga, de néoromantiques et des expressionnistes allemands. Sur la même route, marche aussi Horia Bădescu, celui qui comme les autres poètes de l'*Echinox* ramène le poème en sphère d'irradiation de l'expressionnisme (en variante panique) de *L'éloge du sommeil* et des cycles posthumes. Le pouls palpitant de la réalité laisse son empreinte aussi sur les poèmes de Ion Mircea (même si cet écrivain écrit une poésie plus tôt marquée de signes de l'équilibre de l'*Echinox*), Aurel Șorobetea (qui se cache derrière d'un masque, quelque fois, ludique) ou Dan Damaschin (qui écrit des poèmes situés, en premier lieu, en balance entre paradisiaque et démonique; les poèmes écrits plus tard s'inscrivent en cadres de poésie expressionniste par le sentiment apocalyptique présenté comme vision unique d'un monde situé sous le signe du effondrement). Une séparation de la

présence du déclin versifié Mariana Bojan, l'écrivain qui construit un moi poétique fragile et, en même temps, inadapté aux rythmes calmes ou palpités du monde. La polarité attitudinale est aussi connue de la lyrique de Emil Hurezeanu, qui reflète le vitalisme de la vie, le tragique de l'existence, l'espoir de la délivrance.

La sensibilité de la Transylvanie expressionniste se manifeste lyrique aussi dans les vers écrits *des autres esprits méditatifs*, orientés vers les mêmes mouvements du phénoménale. Un tel exemple est Ion (Ioan) Alexandru, un poète de la terre, avec les racines fixées au filon de la poésie de Lucian Blaga. Cet, comme les autres poètes de sa génération (Ana Blandiana, Gheorghe Pituț), élargit "l'expressionnisme à une vision existentielle" (Marin Mincu). Sa poésie traduit lyrique la condition d'un être raccordé aux réalités de temps contemporaine crépusculaire et à l'espace de sa Patrie natale, Transilvania. La même origine a la poésie de Ana Blandiana, qui adopte un lyrisme simple, greffé sur les cordes de l'éthicisme subsumé aux visions et sur ceux de la poésie de Lucian Blaga. En compensation, Gheorghe Pituț se rapporte à Lucian Blaga différemment par rapport à Ion (Ioan) Alexandru, préférant la perspective concrète au lieu des éléments expressionnistes métaphisique. La critique littéraire l'a encadré en normes de l'expressionnisme "éthique" et "rustique", caractérisé par l'évocation de la matière prise en vertige du chaos, la fusion du moi avec l'univers entier, le dynamisme de l'esprit qui ne connaît pas des moments contemplatifs, la nostalgie du village natale, l'idéalisation de certains concepts éthiques, la tendance de purification de l'homme moderne à l'affectation de la vie soumis de nouvelle réalité par le retour aux lois naturelles.

A la différence des poètes de la Transylvanie de ce moment historique (par exemple Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț), qui voisaient en creusement en soi-même une voie de sauvegarde de chaos extérieur, Angela Marinescu construit son discours lyrique autour du regard qui se moule sur le soi-même, ce pas s'inscrivant sur la voie d'une autoscopie intensifiée jusqu'au raidissement de l'être en le désir du dépassement des limites intérieures. Inscrite sur la voie de l'expressionnisme pour qui l'important est le dépassement des réalités extérieures vers "le captage de l'essence des choses" (comme affirme Ulrich Weinstein), la poésie dessine l'essentialisation du moi poétique pas sa position central au centre de l'univers, état réalisé par le désir de la poétesse ("Je n'ai pas voulu faire de poésie, mais langage.").

Les années '80 amènent sur la scène de la littérature une nouvelle génération littéraire, assez étéroclite en manifestations; pendant que les poètes de Regat s'orientent vers ce qu'on intitulera postmodernisme, les poètes de Ardeal développent le côté néoexpressionniste de l'esprit romain. Dans ce contexte, Aurel Pantea illustre un expressionnisme articulé de tension ontologique, transmise du texte, d'une syntaxe que le poète considère *bégayant dans le langage*. Sur un autre côté, se situe Ioan Moldovan. Remarquant une absorption des notes expressionnistes évidentes au début de son activité lyrique et, en même temps, une tendance vers mélancolie, dans les volumes plus nouveaux, on peut affirmer de Ioan Moldovan, qu'il inscrit ses textes sous le signe du dionysiaque convertit en apollinique, les deux attitudes tressant et exprimant par la voix de l'homme perçu comme le produit de la culture. La même ligne du discours est maintenue de Ion Mureșan aussi, perçu en descendance de Rimbaud et de l'expressionnisme, la deuxième trait étant soutenue par l'inclinaison du poète vers la distinction de la crise. Marta Petreu aussi a une sensibilité qu'enregistre la

désintégration, la dissolution de l'harmonie en absurde, les images du crépuscule étant projetées sur le disque de la lucidité. Les couleurs du crépuscule ne sont pas étrangères ni chez Augustin Pop, qui démasque la magnétisation du monde d'irrationnel par la soumission de l'être sous le signe permanent de l'instinct du plaisir, ni chez Dumitru Chioaru, qui enregistre le déclin du monde, perçu d'une conscience qui ne peut pas écarter le souvenir du passé bénéfique et l'espoir que l'effondrement n'a pas de racines profondes. Cultivant un vers, qui trait les convulsions d'un esprit qui sent le déclin personnel et universel, la poésie de Viorel Mureșan s'encadre dans la lyrique expressionniste, mais les textes se soumettent à l'esprit livresque avancé de l'école de l'*Echinox*. La poésie de Andrei Zanca vit sous le signe d'une conscience qui transfigure expressionniste les mouvements du quotidien; la lyrique se définit par la projection des existences subjectives aux cadres d'une élégie de l'être universel, modalité gagnée par l'adoption des visions métaphysiques qui oriente la conscience vers les permanences de l'humanité.

Expressionniste en essence, la lyrique de la Transylvanie se caractérise par l'accent mis sur la tension émotionnelle, sur l'existence dans de bonnes conditions, soutenue par l'espoir de l'absolu, sur l'intérêt pour notre culture ancienne, pour l'élément chthonique, sur l'attitude protestataire. Grâce à ces aspects, la poésie de la Transylvanie se détache de la sensibilité lyrique des autres provinces roumaines, mais s'intègre, en même temps, de l'esprit artistique roumain. Il n'est pas d'agir de sa situation sous le signe déclinant d'une esthétique provinciale, baignée dans les eaux boueuses de l'art déclinant, mais de la sauvegarde des valeurs nationales et leur intégration en cadres de la circulation des bons esthétiques universellement valables.

BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAFIA OPERELOR

Poeți expresioniști interbelici

Lucian Blaga

a). opera poetică

Blaga, Lucian, *Opere*, vol. I, poezii antume, ediție critică și studiu introductiv de George Gană, Editura Minerva, București, 1982.

Blaga, Lucian, *Opera poetică*, ediție îngrijită de George Gană și Dorli Blaga, prefață de George Gană, Editura Humanitas, București, 2007.

b). opera filosofică

Blaga, Lucian, *Corespondența*, ediție îngrijită, note și comentarii de Mircea Cenușă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989.

Blaga, Lucian, *Elanul insulei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977.

Blaga, Lucian, *Elogiul satului românesc. Discursul de recepție în Academia Română*, în *Izvoade*, Editura Humanitas, București, 2002.

Blaga, Lucian, *Izvoade*, Editura Humanitas, București, 2002.

Blaga, Lucian, *Încercări filosofice*, ediție îngrijită și bibliografie de Anton Ilica, prefață de Viorel Colțescu, Editura Facla, București, 1977.

Blaga, Lucian, *Trilogia cosmologică*, Editura Humanitas, București, 1997.

Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969.

Blaga, Lucian, *Trilogia cunoașterii*, în *Opere*, vol. 8, Editura Minerva, București, 1983.

Blaga, Lucian, *Trilogia valorilor*, în *Opere*, vol. 10, Editura Minerva, București, 1987.

Blaga, Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, Editura Tineretului, București, 1965.

Blaga, Lucian, *Izvoade*, Editura Humanitas, București, 2002.

Blaga, Lucian, *Revolta fondului nostru nelatin*, în *Gândirea*, I, 1921, nr. 10.

Blaga, Lucian, *Zări și etape*, Editura Minerva, București, 1990.

Aron Cotruș

Cotruș, Aron, *Versuri*, Editura Minerva, București, 1978.

Emil Isac

Isac, Emil, *Poezii*, Ediție îngrijită de Mircea Tomuș și Ieronim Precup, Editura Minerva, București, 1976.

Adrian Maniu

Maniu, Adrian, *Scrieri*, vol. I, II, Editura pentru Literatură, București, 1968.

- Maniu, Adrian, *Versuri*, Editura Minerva, București, 1979.
- Ion Th. Ilea
Ilea, Ion Th., *Pasul meu peste ani*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1957.
Ilea, Ion Th., *Anii vii*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
Ilea, Ion Th., *Poezii*, Editura Minerva, București, 1970.
Ilea, Ion Th., *Eflorescență*, Editura Cartea Românească, București, 1972.
Ilea, Ion Th., *Viața mai departe*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981.
- V. Copilu-Cheatră
Copilu Cheatră, V., *Cântecul moșilor*, Editura Minerva, București, 1981.
Copilu Cheatră, V., *Iara*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989.
- Emil Giurgiuca
Giurgiuca, Emil, *Poeme*, Editura Eminescu, București, 1989.
Giurgiuca, Emil, *Poezii tineri ardeleni*, Editura Fundațiilor pentru Literatură și Artă, București, 1940.
- Mihai Beniuc
Beniuc, Mihai, *Poezii (1938-1968)*, Editura pentru Literatură, București, 1969.
- Poeți expresioniști postbelici**
- Ștefan Aug. Doinaș
Doinaș, Ștefan Aug., *Cartea marelor*, Editura pentru Literatură, București, 1964.
Doinaș, Ștefan Aug., *Omul cu compasul*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
Doinaș, Ștefan Aug., *Ipostaze*, Editura Tineretului, București, 1968.
Doinaș, Ștefan Aug., *Alter ego*, Editura Eminescu, București, 1970.
Doinaș, Ștefan Aug., *Ce mi s-a întâmplat cu două cuvinte*, Editura Cartea Românească, București, 1972.
Doinaș, Ștefan Aug., *Versuri*, Editura Eminescu, București, 1972.
Doinaș, Ștefan Aug., *Versuri*, Editura Albatros, București, 1973.
Doinaș, Ștefan Aug., *Papyrus*, Editura Cartea Românească, București, 1974.
Doinaș, Ștefan Aug., *Anotimpul discret*, Editura Eminescu, București, 1975.
Doinaș, Ștefan Aug., *Alfabet poetic*, Editura Minerva, București, 1978.
Doinaș, Ștefan Aug., *Poeme*, Editura cartea Românească, București, 1983.
Doinaș, Ștefan Aug., *Vânătoare cu șoim*, Editura Cartea Românească, București, 1985.
Doinaș, Ștefan Aug., *Foamea de Unu*, Editura Eminescu, București, 1987.
Doinaș, Ștefan Aug., *Arie și ecou*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1992.
Doinaș, Ștefan Aug., *Născut în Utopia (Antologie lirică)*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1992.
Doinaș, Ștefan Aug., *Psalmi*, Editura Albatros, București, 1997.
Doinaș, Ștefan Aug., *Ovidiu la Tomis – versuri din „exil”*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1998.
- Radu Stanca
Stanca, Radu, *Versuri*, Ediție îngrijită de Monica Lazăr, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
Stanca, Radu, *Acvariu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
- A. E. Baconsky
A. E. Baconsky, *Scrieri, I, Poezii*, Editura Cartea Românească, București, 1990.
- Aurel Rău
Rău, Aurel, *Stampe*, Editura Tineretului, București, 1964.
Rău, Aurel, *Pe înaltele reliefuli*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
Rău, Aurel, *Turn cu ceas*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
Rău, Aurel, *Micropoeme și alte poezii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.
Rău, Aurel, *Cuvinte deasupra vămii*, Editura Eminescu, București, 1976.
Rău, Aurel, *Septentrion*, Editura Cartea Românească, București, 1980.
Rău, Aurel, *Versuri*, antologie de autor, Editura Eminescu, București, 1982.
Rău, Aurel, *Mișcarea de revoluție*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985.
Rău, Aurel, *Ritualuri*, Editura Cartea Românească, București, 1987.
Rău, Aurel, *Portrete la zile mari*, Editura Eminescu, București, 2000.
Rău, Aurel, *Lucruri și stele*, Editura Palimpsest, București, 2003.
Rău, Aurel, *Tesoros*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2005.
- Aurel Gurghianu
Gurghianu, Aurel, *Poartă cu săgeți*, Editura Eminescu, București, 1972.
Gurghianu, Aurel, *Temperatura cuvintelor*, Editura Dacia, Cluj, 1972.
Gurghianu, Aurel, *Curenții de seară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976.
Gurghianu, Aurel, *Orele și umbra*, Editura Eminescu, 1980.
Gurghianu, Aurel, *Numărați caii amurgului*, Editura Cartea Românească, București, 1982.
Gurghianu, Aurel, *Diagnosticul străzii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985.
Gurghianu, Aurel, *mistuitoarele ruguri*, Editura Alfa Press, Cluj-Napoca, 2000.
- Victor Felea
Felea, Victor, *Sentiment de vârstă*, Editura Cartea Românească, București, 1972.
Felea, Victor, *Cântecul materiei*, Editura Dacia, Cluj, 1973.
Felea, Victor, *Cumpăna bucuriei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.
Felea, Victor, *Reminiscențe naive*, Editura Eminescu, București, 1977.
Felea, Victor, *Gulliver*, Editura Cartea Românească, București, 1979.
Felea, Victor, *Istorie personală*, Editura Eminescu, București, 1983.
Felea, Victor, *De toamnă*, Editura Cartea Românească, București, 1986.
Felea, Victor, *Decorul speranței*, Editura Cartea Românească, București, 1988.
Felea, Victor, *Jucător de rezervă*, Editura Cartea Românească, București, 1992.

Petre Stoica

- Stoica, Petre, *Melancolii inocente*, Editura pentru Literatură, București, 1969.
Stoica, Petre, *O casetă cu șerpi*, Editura Cartea Românească, București, 1970.
Stoica, Petre, *Sufletul obiectelor*, Editura Eminescu, București, 1972.
Stoica, Petre, *Bunica se așează în fotoliu*, Editura Cartea Românească, București, 1972.
Stoica, Petre, *Trecătorul de demult*, Editura Eminescu, București, 1975.
Stoica, Petre, *Iepuri și anotimpuri*, Editura Cartea Românească, București, 1976.
Stoica, Petre, *O nuntă de cenușă – poeme de dragoste*, Editura Cartea Românească, 1977.
Stoica, Petre, *Un potop de simpatii*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
Stoica, Petre, *Copleșit de glorie*, Editura Cartea Românească, București, 1980.
Stoica, Petre, *Prognoză meteorologică*, Editura Cartea Românească, București, 1981.
Stoica, Petre, *Întrebare retorică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
Stoica, Petre, *Numai dulceața porumbelor*, Editura Cartea Românească, București, 1985.
Stoica, Petre, *Tango și alte dansuri*, Editura Albatros, București, 1989.
Stoica, Petre, *Piața Tien An Men II*, Editura Albatros, București, 1990.
Stoica, Petre, *Visul vine pe scara de servici*, Editura Cartea Românească, București, 1991.

Ion Pop

- Pop, Ion, *Propunere pentru o fântână*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
Pop, Ion, *Biata mea cumințenie*, Editura Tineretului, București, 1969.
Pop, Ion, *Gramatică târzie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977.
Pop, Ion, *Soarele și uitarea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985.
Pop, Ion, *Amânarea generală*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
Pop, Ion, *Elegii în ofensivă*, Editura Vinea, București, 2003.

Adrian Popescu

- Popescu, Adrian, *Umbria*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
Popescu, Adrian, *Focul și sărbătoarea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.
Popescu, Adrian, *Câmpiile magnetice*, Editura Eminescu, București, 1976.
Popescu, Adrian, *Curtea medicilor*, Editura Eminescu, București, 1979.
Popescu, Adrian, *Suburbiile cerului*, Editura Eminescu, București, 1982.
Popescu, Adrian, *O milă sălbatică*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
Popescu, Adrian, *Proba cu polen*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1984.
Popescu, Adrian, *Vocea interioară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987.
Popescu, Adrian, *Călătoria continuă*, Editura Cartea Românească, București, 1989.
Popescu, Adrian, *Pisicile din Torcello*, Editura Albatros, București, 1997.

Horia Bădescu

- Bădescu, Horia, *Marile Eleusii*, Editura Dacia, Cluj, 1971.
Bădescu, Horia, *Nevăzutele urse*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.
Bădescu, Horia, *Cântece de viscol*, Editura Eminescu, București, 1976.
Bădescu, Horia, *Anonimus*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977.
Bădescu, Horia, *Ascunsa trudă*, Editura Eminescu, București, 1979.
Bădescu, Horia, *Recurs la singurătate*, Editura Eminescu, București, 1982.
Bădescu, Horia, *Starea bizantină*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
Bădescu, Horia, *Apărarea lui Socrate*, Editura Eminescu, București, 1985.
Bădescu, Horia, *Anotimpurile*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987.
Bădescu, Horia, *Lieduri*, Editura Dacia, Cluj, 1992.

Dinu Flămând

- Flămând, Dinu, *Apeiron*, Editura Cartea Românească, București, 1971.
Flămând, Dinu, *Poezii*, Editura Cartea Românească, București, 1974.
Flămând, Dinu, *Altoiuri*, Editura Eminescu, București, 1976.
Flămând, Dinu, *Stare de asediu*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
Flămând, Dinu, *Viață de probă*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.
Flămând, Dinu, *Dincolo – De l'autre côté*, Editura Universalia, București, 2000.
Flămând, Dinu, *Tags*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.

Ion Mircea

- Mircea, Ion, *Istm*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
Mircea, Ion, *Tabele fragede*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.
Mircea, Ion, *Copacul cu 10000 de imagini*, Editura Cartea Românească, București, 1984.
Mircea, Ion, *Piramida împădurită*, Editura Cartea Românească, București, 1989.
Mircea, Ion, *Poezii*, Editura Vitruviu, București, 1996. – antologie de autor

Aurel Șorobetea

- Șorobetea, Aurel, *Apărătorii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.
Șorobetea, Aurel, *Privire de pe Cetățuie. Insemnări de reporter*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.
Șorobetea, Aurel, *Alminteri*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
Șorobetea, Aurel, *Anotimpuri*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986.

Dan Damaschin

- Damaschin, Dan, *Intermundii*, Editura Albatros, București, 1975.
Damaschin, Dan, *Reculegeri și alte poeme*, Editura Albatros, București, 1981.
Damaschin, Dan, *Trandafirul și clepsidra*, Editura Albatros, București, 1985.
Damaschin, Dan, *A cincea esență*, Editura Dacia, Cluj, 1989.
Damaschin, Dan, *Kaspar Hauser*, Editura Dacia, Cluj, 1991.

- Damaschin, Dan, *Atotsfârșitul*, Editura Cogito, Oradea, 1995.
- Damaschin, Dan, *Cartea expierilor* (antologie), Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.
- Damaschin, Dan, *Îndurările și alte poeme*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
- Mariana Bojan
- Bojan, Mariana, *Elegie pentru ultimul crâng*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976.
- Bojan, Mariana, *Judecătorul de păpuși*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
- Bojan, Mariana, *Haina de cânepă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
- Bojan, Mariana, *Phantasticonul și alte poeme*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987.
- Bojan, Mariana, *Expertul și păsările*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.
- Bojan, Mariana, *Epistole din piața norilor*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001.
- Emil Hurezeanu
- Hurezeanu, Emil, *Leția de anatomie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
- Hurezeanu, Emil, *Ultimele, primele*, Editura Albatros, București, 1994.
- Ioan Alexandru
- Alexandru, Ion, *Cum să vă spun*, Poezii, Editura pentru Literatură, București, 1964.
- Alexandru, Ion, *Viața deocamdată*, Editura Tineretului, București, 1965.
- Alexandru, Ion, *Înfernul discutabil*, Editura Tineretului, București, 1966.
- Alexandru, Ion, *Vină*, Editura Tineretului, București, 1967.
- Alexandru, Ion, *Vămile pustiei*, Editura Tineretului, București, 1969.
- Ana Blandiana
- Blandiana, Ana, *Persoana întâia plural*, Editura pentru Literatură, București, 1964.
- Blandiana, Ana, *Călcâiul vulnerabil*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- Blandiana, Ana, *A treia taină*, Editura Tineretului, București, 1969.
- Blandiana, Ana, *Cincizeci de poeme*, Editura Eminescu, București, 1970.
- Blandiana, Ana, *Octombrie, noiembrie, decembrie*, Editura Cartea Românească, București, 1972.
- Blandiana, Ana, *Poezii*, Editura Cartea Românească, București, 1974.
- Blandiana, Ana, *Somnul din somn*, Editura Cartea Românească, București, 1977.
- Blandiana, Ana, *Ochiul de greier*, Editura Albatros, București, 1981.
- Blandiana, Ana, *Ora de nisip*, Editura Eminescu, București, 1983.
- Blandiana, Ana, *Stea de pradă*, Editura , 1985.
- Blandiana, Ana, *Arhitectura valurilor*, Editura Cartea Românească, București, 1990.
- Blandiana, Ana, *100 de poeme*, Editura Tinerama, București, 1991.
- Blandiana, Ana, *În dimineața de după moarte*, Editura Du Style, București, 1996.
- Blandiana, Ana, *Balanța cu un singur talger*, Editura Du Style, București, 1997.
- Blandiana, Ana, *Soarele de apoi*, Editura Du Style, București, 2000.
- Blandiana, Ana, *La cules de îngeri II*, Editura Liternet, București, 2003.
- Blandiana, Ana, *Refluxul sensurilor*, Editura Humanitas, București, 2004.
- Gheorghe Pituț
- Pituț, Gheorghe, *Poarta cetății*, Editura Tineretului, București, 1966.
- Pituț, Gheorghe, *Cine mă apără*, Editura Tineretului, București, 1968.
- Pituț, Gheorghe, *Ochiul neantului*, Editura pentru Literatură, București, 1969.
- Pituț, Gheorghe, *Fum*, Editura Eminescu, București, 1971.
- Pituț, Gheorghe, *Stelele fixe*, Editura Eminescu, București, 1977.
- Pituț, Gheorghe, *Celălalt soare*, Integrala volumelor de poezie publicate antum și postum, Ediție îngrijită de Valentina Pituț și Nicolae Țone, Editura Vinea, București, 1998.
- Angela Marinescu
- Marinescu, Angela, *Sânge albastru*, Editura pentru Literatură, București, 1969.
- Marinescu, Angela, *Poezii*, Editura Cartea Românească, București, 1974.
- Marinescu, Angela, *Poeme albe*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
- Marinescu, Angela, *Strucutra nopții*, poeme, Editura Cartea Românească, București, 1979.
- Marinescu, Angela, *Blindajul final*, versuri, Editura Cartea Românească, București, 1981.
- Marinescu, Angela, *Var*, Editura Cartea Românească, București, 1989.
- Marinescu, Angela, *Parcul*, versuri, Editura Pontica, Constanța, 1991.
- Marinescu, Angela, *Cocoșul s-a ascuns în tăietură*, Editura Cartea Românească, București, 1996.
- Marinescu, Angela, *Skanderbeg*, Editura Vinea, colecția Scriitori români contemporani, Ediții definitive, București, 1998.
- Marinescu, Angela, *Fugi postmoderne: poeme din ce în ce mai exacte*, Editura Vinea, București, 2000.
- Marinescu, Angela, *Poeme de sus în jos*, Editura Cartea Românească, București, 2003.
- Marinescu, Angela, *Îmi mânănc versurile*, Editura Vinea, București, 2003.
- Marinescu, Angela, *Întâmplări derizorii de sfârșit*, Editura Vinea, București, 2006.
- Marinescu, Angela, *Limbajul dispariției*, Editura Vinea, București, 2006.
- Poeți neoespressioniști/ poezia anilor `80**
- Aurel Pantea
- Pantea, Aurel, *Casa cu retori*, Editura Albatros, București, 1980.
- Pantea, Aurel, *Persoana de după-amiază*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
- Pantea, Aurel, *La persoana a treia*, poeme, Editura Cartea Românească, București, 1992.
- Pantea, Aurel, *Negru pe negru (un poem)*, Editura Arhipelag, Târgu-Mureș, 1993.
- Pantea, Aurel, *O victorie covârșitoare*, poeme, Editura Paralela 45, Pitești, 1999.
- Pantea, Aurel, *Aceste Veneții, aceste lagune*, Editura Axa, Botoșani, 1999.
- Pantea, Aurel, *Negru pe negru (un alt poem)*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005.
- Ioan Moldovan

- Moldovan, Ioan, *Viața fără nume*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
- Moldovan, Ioan, *Exerciții de transparență*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
- Moldovan, Ioan, *Insomnii lângă munți*, Editura Cartea Românească, București, 1989.
- Moldovan, Ioan, *Arta rădbării*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1993.
- Moldovan, Ioan, *Avantajele insomniei*, Editura Helicon, Timișoara, 1997 (antologie de autor).
- Moldovan, Ioan, *Tratat de oboseală*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1999.
- Moldovan, Ioan, *O uitare de texte*, Editura Axa, Botoșani, 1999. antologie
- Moldovan, Ioan, *Interioarele nebune*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002. antologie
- Ion Mureșan
- Mureșan, Ion, *Cartea de iarnă*, Editura Cartea Românească, București, 1981.
- Mureșan, Ion, *Poemul care nu poate fi înțeles*, Editura Arhipelag, Târgu-Mureș, 1993.
- Marta Petreu
- Petreu, Marta, *Aduceți verbele*, Editura Cartea Românească, București, 1981.
- Petreu, Marta, *Dimineața tinerelor doamne*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
- Petreu, Marta, *Loc psihic*, Editura Dacia, Cluj, 1991.
- Petreu, Marta, *Poeme nerușinate*, Editura Albatros, București, 1993.
- Petreu, Marta, *Cartea mâniei*, Editura Albatros, București, 1997.
- Petreu, Marta, *Apocalipsa după Marta* (antologie), *Editura Apostrof, Cluj-Napoca, 1999.*
- Petreu, Marta, *Falanga* (antologie), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
- Augustin Pop
- Pop, Augustin, *Ceea ce fulgerul amână*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981.
- Pop, Augustin, *Apropierea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
- Pop, Augustin, *Televizorul de la Cluj*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000.
- Dumitru Chioaru
- Chioaru, Dumitru, *Seară adolescentină*, Editura Albatros, București, 1982.
- Chioaru, Dumitru, *Secolul sfârșește într-o duminică*, Editura Cartea Românească, București, 1991.
- Chioaru, Dumitru, *Noaptea din zi*, Editura Biblioteca Euphorion, Sibiu, 1994.
- Chioaru, Dumitru, *Radiografiile timpului* (antologie), Editura Axa, Botoșani, 1998.
- Chioaru, Dumitru, *Vara de fosfor* (antologie), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
- Chioaru, Dumitru, *Viața și opiniile profesorului Mouse*, Editura , 2004.
- Viorel Mureșan
- Mureșan, Viorel, *Scrisori din muzeul pendulelor*, Editura Albatros, București, 1982.
- Mureșan, Viorel, *Biblioteca de os*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.
- Mureșan, Viorel, *Pietrele nimicului*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.
- Mureșan, Viorel, *Ramele Nordului*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998.
- Mureșan, Viorel, *Lumina absentă*, Editura Paralela 45, Pitești-Brașov-Cluj-Napoca, 2000.
- Mureșan, Viorel, *Ceremonia ruinelor*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003.
- Andrei Zanca
- Zanca, Andrei, *Poemele Nordului*, Editura Albatros, București, 1984.
- Zanca, Andrei, *Un străin în bârlogul lupilor*, Editura Astra, Brașov, 1994.
- Zanca, Andrei, *Elegii din Regensburg*, Editura Arhipelag, Târgu-Mureș, 1994.
- Zanca, Andrei, *Euroblues*, Editura Hermann, Sibiu, 1995.
- Zanca, Andrei, *După-amiază la Branduardi*, Editura Prontopress, Brașov, 1997.
- Zanca, Andrei, *Noaptea franciscane*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
- Zanca, Andrei, *Abis*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2007.
- Zanca, Andrei, *Oprirea*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2009.

BIBLIOGRAFIA CRITICĂ

a). dicționare și istorii literare

- Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1982.
- Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, vol. I, II, III, Traducere de Daniel Nicolescu, Doina Uricariu, Olga Zaicik, Laurențiu Zoicaș, Irina Bojin, Victor-Dinu Vlădulescu, Ileana Cantuniari, Liana Repeteanu, Agnes Davidovici, Sanda Oprescu, Editura Artemis, București, 1993.
- Grigorescu, Dan, *Istoria unei generații pierdute: expresioniștii*, Editura Eminescu, București, 1980.
- Lovinescu, E., *Istoria literaturii române contemporane*, vol. II și vol. III, Editura Minerva, București, 1981.
- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- Negoieșcu, I., *Istoria literaturii române (1800-1945)*, vol. I, II, Editura Minerva, București, 1991.
- Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*, Editura Teleormanul Liber, Alexandria, 2003.
- Weisstein, Ulrich, *Expressionism in Literature*, în *Dictionary of the History of Ideas*, edited by Philip P. Wiener, vol. 2, New York: Charles Scribner's Sons, 1973.
- Xxx, *Dicționar analitic de opere literare românești*, coordonare și revizie științifică Ion Pop, vol. I (A-D), Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998.
- Xxx, *Dicționar analitic de opere literare românești*, coordonare și revizie științifică Ion Pop, vol. III (M-P), Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001.
- Xxx, *Dicționarul Biografic al Literaturii Române*, coordonator Andrei Sasu, vol. II, M-Z, Editura Paralela 45, Pitești, 2006.
- Xxx, *Dicționar Echinox. A-Z. Perspectivă analitică*, coordonator Horea Poenar, Editura Tritonic, București/ Cluj, 2004.
- Xxx, *Dicționarul Esențial al Scriitorilor Români*, Coordonatori Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, Editura Albatros, București, 2000.
- Xxx, *Dicționarul General al Literaturii Române*, coordonator Eugen Simion, vol. I, A-B, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004.

- Xxx, *Dicționarul General al Literaturii Române*, coordonator Eugen Simion, vol. II, C-D, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.
- Xxx, *Dicționarul General al Literaturii Române*, coordonator Eugen Simion, vol. III, E-K, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.
- Xxx, *Dicționarul General al Literaturii Române*, coordonator Eugen Simion, vol. IV, L-O, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.
- Xxx, *Dicționarul General al Literaturii Române*, coordonator Eugen Simion, vol. V, P-R, Editura Univers Enciclopedic, București, 2006.
- Xxx, *Dicționarul General al Literaturii Române*, coordonator Eugen Simion, vol. VI, S-T, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007.
- Xxx, *Dicționarul Scriitorilor Români*, coordonare și revizie științifică Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, vol. I (A-C), Editura Fundației Culturale Române, București, 1995.
- Xxx, *Dicționarul Scriitorilor Români*, coordonare și revizie științifică Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, vol. II (D-L), Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.
- b). volume: eseuri, studii, monografii
- Abăluță, Constantin, *Poezia română după proletcultism, generația anilor '60-'70 (antologie comentată)*, vol. I, II, Editura Ex Ponto, Constanța, 2000.
- Aderca, Felix, *Contribuții critice - Mărturia unei generații. Articole, cronici, eseuri (1914-1926)*, vol. I, Editura Minerva, București, 1983.
- Alboiu, George, *Antologia poezilor tineri*, Editura Cartea Românească, București, 1982.
- Alexiu, Lucian, *Ideologii lirice contemporane*, Editura Facla, Timișoara, 1977.
- Alpatov, M. A., *Istoria artei*, Traducere de Bruno Colbert și Mihai Izbășescu, Editura Meridiane, București, 1962.
- Anzieu, Didier, *Psihanaliza travaliului creator*, Traducere de Bogdan Ghiu, Editura Trei, București, 2004.
- Arion, George, *Interviuri*, Editura Eminescu, București, 1979.
- Armin, Arnold, *Die Literatur des Expressionismus: Sprachliche und thematische Quellen*, Stuttgart, 1966, apud Dan Grigorescu, *Istoria unei generații pierdute: expresioniștii*, Editura Eminescu, București, 1980.
- Aristotel, *Metafizica*, Traducere de Andrei Cornea, Editura Humanitas, București, 2001.
- Bachelard, Gaston, *Aerul și visele*, Traducere de Irina Mavrodin, În loc de prefață *Dubla legitimitate* de Jean Starobinski în traducerea Angelei Martin, Editura Univers, București, 1997.
- Bachelard, Gaston, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, Traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1995.
- Bachelard, Gaston, *Pământul și reveriile odihnei*, Traducere, note și postfață de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1999.
- Bachelard, Gaston, *Pământul și reveriile voinței*, Traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1998.
- Bachelard, Gaston, *Poetica reveriei*, Traducere de Luminița Brăileanu, Prefață de Mircea Martin, Editura Paralela 45, Pitești, 2005.
- Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, Traducere de Irina Bădescu, Prefață de Mircea Martin, Editura Paralela 45, Pitești, 2003.
- Bachelard, Gaston, *Psihanaliza focului*, Traducere de Lucia Ruxandra Munteanu, Prefață de Romul Munteanu, Editura Univers, București, 1989.
- Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX. Ipostaze românești și străine*, Editura Minerva, București, 1976.
- Balotă, Nicolae, *Despre pasiuni*, Editura Pergamon, Bistrița, 2007.
- Balotă, Nicolae, *Euphorion*, Editura pentru Literatură, București, 1969.
- Balotă, Nicolae, *Labirint. Eseuri critice*, Editura Eminescu, București, 1970.
- Balotă, Nicolae, *Literatura germană de la Sturm-und-Drang la zilele noastre*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
- Balotă, Nicolae, *Lupta cu absurdul*, Editura Univers, București, 1971.
- Barbu, Ion, *Legenda și somnul în poezia lui Blaga*, în Xxx, *Lucian Blaga interpretat de...*, Studiu, antologie, tabel cronologic și bibliografie de Emil Vasilescu, Editura Eminescu, București, 1981.
- Baudrillard, Jean și Guillaume, Marc, *Figuri ale alterității*, Traducere de Ciprian Mihali, Editura Paralela 45, 2002.
- Bălan, I. D., *Delimitări critice*, Editura pentru Literatură, București, 1964.
- Bălan, Ion Dodu, *Repere critice*, Editura Eminescu, București, 1988.
- Bălan, Ion Dodu, *Resurecția unui poet: Aron Cotruș*, Editura Minerva, București, 1981.
- Bălu, Ion, *Ioan Alexandru – monografie, antologie comentată, receptare critică*, Editura Aula, Brașov, 2001.
- Bălu, Ion, *Opera lui Lucian Blaga*, Editura Albatros, București, 1997.
- Băncilă, V., *Lucian Blaga – energie românească*, Editura Marineasa, Timișoara, 1995.
- Băncilă, Vasile, *Semnificația Ardealului*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1993.
- Bărbulescu, Simion, *Profiluri literare contemporane*, Editura Cartea Românească, București, 1987.
- Bergson, Henri, *Introducere în metafizică*, Traducere de Diana Morărașu, Editura Institutul European, București, 1998.
- Biberi, Ion, *Apropiere de personalitatea și opera lui Dan Botta*, în Dan Botta, *Scrieri*, vol. I (*Versuri*), Ediție îngrijită de Dolores Botta, Editura pentru Literatură, București, 1968, p. 5.
- Bodiu, Andrei, *Evadarea din vid (studii despre poezia românească de la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI)*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- Boldea, Iulian, *Istoria didactică a poeziei românești (perspective analitice)*, Editura Aula, Brașov, 2005.
- Botez, Angela; Mișcol, Oltea, *Revoluție și creație*, Editura Politică, București, 1983, p. 15.
- Botta, Dan, *Cazul Blaga*, Tipografia Bucovina, București, 1941.
- Bousnoño, Carlos, *Teoria expresiei poetice*, Traducere de Ileana Georgescu, Tălmăcirea versurilor de Veronica Porumbacu, Studiu introductiv de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1975.
- Brad, Ion, *Emil Isac un tribun al ideilor noi*, Editura Dacia, Cluj, 1972.
- Braga, Corin, *Lucian Blaga. Geneza lumilor imaginare*, Editura Institutul European, Iași, 1998.
- Brătescu, G., *Freud și psihanaliza în România*, Editura Humanitas, București, 1994.

- Breazu, Ion, *Studii de literatură română și comparată*, vol. I, Editura Dacia, Cluj, 1970.
- Breazu, Ion, *Studii de literatură română și comparată*, vol. II, Editura Dacia, Cluj, 1973.
- Bucur, Romulus, *Poeți optzeciști (și nu numai) în anii 90*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000.
- Camus, Albert, *Mitul lui Sisif, în Fața și reversul. Nunta. Mitul lui Sisif. Omul revoltat. Vara*, Traducere de Irina Mavrodin, Mihaela Simion, Modest Morariu, Introducere de Irina Mavrodin, Editura Rao, București, 19941.
- Carrière, Jean-Claude, *Cercul mincișilor: povestiri filozofice din lumea întreagă*, Traducere de Brândușa Prelipceanu, Ediția a doua, Editura Humanitas, București, 2006, p. 291.
- Cazacu, Mihai, *Divin și uman în spiritualitatea românească*, Editura de Vest, Timișoara, 1994.
- Cazimir, Ștefan, *Tensiunea lirică*, Editura Eminescu, București, 1971.
- Călinescu, Matei, *Eseuri despre literatură modernă*, Editura Eminescu, București, 1970.
- Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999.
- Cândroveanu, Hristu, *Poeți și poezie*, Editura Cartea Românească, București, 1980.
- Chiarini, Paolo, *Il contesto espressionista*, apud Paolo Chiarini, Antonella Gargano, *La Berlino dell'espressionismo*, Editori Riuniti, Roma, II ristampa, 2001.
- Chioaru, Dumitru, *Poetica temporalității*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
- Cioculescu, Șerban, *Itinerar critic*, Editura Eminescu, București, 1976.
- Ciopraga, Const., *Între Ulysse și don Quijote*, Editura Junimea, Iași, 1978.
- Cistelean, Al., *Al doilea top*, Editura Aula, Brașov, 2004.
- Cistelean, Al., *Poezie și livresc*, Editura Cartea Românească, București, 1987.
- Cistelean, Al., *Top ten (recenzii rapide)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
- Comte-Sponville, André; Delumeau, Jean; Farge, Arlette, *Cea mai frumoasă istorie a fericirii*, Traducere de Marina Mureșanu Ionescu, Editura Art, București, 2007.
- Constantin, Ilie, *Complicitatea fertilă (Poeți români, 1950-1973)*, trad. Liana și Valentin Atanasiu, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
- Constantinescu, Pompiliu, *Poeți români moderni*, Editura Minerva, București, 1974.
- Constantinescu, Pompiliu, *Scrieri I-IV*, vol. I, Editura Minerva, București, 1967-1972.
- Cotruș, Ovidiu, *Meditații critice*, Editura Minerva, București, 1983.
- Coșovei, Traian T., *Pornind de la un vers*, Editura Eminescu, București, 1990.
- Crăciun, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002.
- Cristea, Valeriu, *Domeniul criticii*, Editura Cartea Românească, București, 1975.
- Cristofor, Ion, *Aron Cotruș între revoltă și rugăciune*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003.
- Crohmălniceanu, Ov. S., *Literatură română între cele două războaie mondiale*, vol. II, Editura Minerva București, 1974.
- Crohmălniceanu, Ovid. S., *Literatură română și expresionismul*, Editura Eminescu, București, 1971.
- Culianu, Ioan Petru, *Gnozele dualiste ale Occidentului. Istorie și mituri*, Editura Polirom, Iași, 2002.
- De Micheli, Mario, *Avangarda artistică a secolului XX*, Traducere de Ilie Constantin, Editura Meridiane, București, 1968.
- Detienne, Marcel, *Stăpânitorii de adevăr în Grecia arhaică*, Traducere de Alexandru Niculescu, Editura Symposion, București, 1996.
- De Tore, G., *Historia de les literatures de avanguardia*, vol. I, Ediciones Guadarrama, Madrid, 1971, apud Ion Pop, *Avangarda în literatura română*, Editura Minerva, București, 1990.
- Diaconu, Mircea A., *Poezia postmodernă*, Editura Aula, Brașov, 2002.
- Dima, Al., *Viziunea cosmică în poezia românească*, Editura Junimea, Iași, 1982.
- Dimisianu, Gabriel, *Valori actuale*, Editura Eminescu, București, 1974.
- Doinaș, Șt. Aug., *Lectura poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1980.
- Doinaș, Ștefan Aug., *Măștile adevărului poetic*, Editura Cartea Românească, București, 1992.
- Doinaș, Ștefan Aug., *Poeți români*, Editura Eminescu, București, 1999.
- Doinaș, Ștefan Aug., *Poezie și modă poetică*, Editura Eminescu, București, 1972.
- Dragomir, Alexandru, *Crise banalități metafizice*, Editura Humanitas, București, 2004.
- Eliade, Mircea, *De la Zamolxis la Genghis-Han*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
- Eliade, Mircea, *Făurari și alchimişti*, Editura Humanitas, București, 1996.
- Eliade, Mircea, *Fragmentarium*, Editura Humanitas, București, 2004.
- Eliade, Mircea, *Oceanografie*, Editura Humanitas, București, 2003.
- Eliade, Mircea, *Sacru și profanul*, Editura Humanitas, București, 2000.
- Eliade, Mircea, *Solilocvii*, Editura Humanitas, București, 1991.
- Fanache, Vasile, *Eseuri despre vârstele poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1990.
- Fanache, V., *Poezia lui Mihai Beniuc*, Editura Minerva, București, 1972, p. 59.
- Felea, Victor, *Aspecte ale poeziei de azi*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977.
- Felea, Victor, *Poezie și critică*, Editura Dacia, Cluj, 1971.
- Finley, M. I., *Vechii greci*, Traducere și studiu introductiv de acad. Emil Condurachi, Editura Eminescu, București, 1974.
- Florian, Mircea, *Metafizică și artă*, Editura Echinoc, Cluj, 1992.
- Freud, Sigmund, *Opere*, vol. X, *Introducere în psihanaliză*, Traducere de Ondine Dascălița, Roxana Melnicu, Reiner Wilhelm, Editura Trei, București, 2004.
- Gană, George, *Opera literară a lui Lucian Blaga*, Editura Minerva, București, 1976.
- Gavrilu, Leonard, *Inconștientul în viziunea lui Lucian Blaga*, Editura Iri, București, 1997.
- Gehlen, Arnold, *Imagini ale timpului. Despre sociologia și estetica picturii moderne*, Traducere de Bucur Stănescu, Editura Meridiane, București, 1974.
- Giurgiuca, Emil, *Poeți tineri ardeleni*, Editura Fundațiilor pentru Literatură și Artă, București, 1940.
- Grigorescu, Dan, *Direcții în poezia secolului XX*, Editura Eminescu, București, 1975.
- Grigorescu, Dan, *Expresionismul*, Editura Meridiane, București, 1969.
- Grigurcu, Gheorghe, *De la Mihai Eminescu la Nicolae Labiș*, Editura Minerva, București, 1989.
- Grigurcu, Gheorghe, *Poeți români de azi*, Editura Cartea Românească, București, 1979.

- Grigurcu, Gheorghe, *Poezie română contemporană*, vol. II, Editura Convorbiri Literare, Iași, 2000.
- Grigurcu, Gheorghe, *Teritoriul liric*, Editura Eminescu, București, 1972.
- Guțan, Ilie, *Cercul Literar de la Sibiu. Semnificație și destin*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 1995.
- Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, Traducere și note de Thomas Kleininger, Gabriel Liiceanu, Studiu introductiv de Constantin Noica, Editura Univers, București, 1982.
- Heilbroner, Robert L., *Filosofii lucrurilor pământești: viețile, epocile și ideile marilor economiști*, Traducere de Dorin Stanciu, Editura Humanitas, București, 2005.
- Hofmann, Werner, *Fundamentele artei moderne. O introducere în formele ei simbolice.*, vol. II, Editura Meridiane, București, 1977.
- Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Traducere de H. R. Radian, Cuvânt înainte de Gabriel Liiceanu, Editura Humanitas, București, 2002.
- Indrieș, Alexandra, *Corola de minuni a lumii*, Editura Facla, București, 1975.
- Ionesco, Eugène, *Note și contranote*, Traducere de Ion Pop, Editura Humanitas, București, 2002.
- Iorgulescu, Mircea, *Rondul de noapte*, Editura Cartea Românească, București, 1974.
- Iorgulescu, Mircea, *Scritori tineri contemporani*, Editura Eminescu, București, 1978.
- Ivașcu, George, *Confruntări lirice*, vol. III, Editura Eminescu, București, 1988.
- Janik, Allan, *Wittgenstein's Vienna Revisited*, Transaction Publishers, New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.), 2001.
- Jung, C. G., *Opere complete*, vol. 6, *Tipuri psihologice*, Traducere de Viorica Nișcov, Editura Trei, București, 2004.
- Laurențiu, Dan, *Eseuri asupra stării de grație*, Editura Cartea Românească, București, 1976.
- Lăzărescu, Gheorghe, *Adrian Maniu*, Editura Albatros, București, 1985.
- Liiceanu, Gabriel, *Om și simbol. Interpretări ale simbolului în teoria artei și filozofia culturii*, Editura Humanitas, București, 2005.
- Liiceanu, Gabriel, *Tragicul: O fenomenologie a limitei și depășirii*, Editura Humanitas, București, 2005.
- Lévinas, Emmanuel, *Totalitate și Infinit: eseu despre exterioritate*, Traducere de Virgil Ciomoș, Editura Polirom, București, 1999.
- Lovinescu, E., *Critice*, vol. IX, *Poezia nouă*, Editura Ancora, București, 1923.
- Lovinescu, Vasile, *Mitul sfâșiat (Mesaje străvechi)*, Editura Institutul European, Iași, 1999.
- Lupasco, Stéfan, *Logica dinamică a contradictoriului*, Editura Politică, București, 1982.
- Lupașcu, Silviu, *Cercul apropierii, cercul îndepărtării*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004.
- Manolescu, Nicoale, *Metamorfozele poeziei*, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- Mare, Călina, *Introducere în ontologia generală*, Editura Albatros, București, 1980.
- Mariș, Ioan, *Lucian Blaga – clasicizarea expresionismului românesc*, Editura Imago, Sibiu, 1998.
- Martin, Aurel, *Poeți contemporani*, vol. I, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- Martin, Aurel, *Poeți contemporani*, vol. II, Editura Eminescu, București, 1971.
- Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu*, vol. I, *Poezia*, Editura Aula, Brașov, 2001.
- Manolescu, Nicolae, *Metamorfozele poeziei*, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- Mihăilescu, Dan, *Dimensiuni ale creației*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- Micu, Dumitru, «Gândirea» și gândirismul, Editura Minerva, București, 1975.
- Micu, Dumitru, *Lirica lui Lucian Blaga*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- Micu, Dumitru, *Limbaje lirice contemporane*, Editura Minerva, București, 1988.
- Micu, Dumitru, *Modernismul românesc (De la Arghezi la suprarealism)*, vol. II și III, Editura Minerva, București, 1985.
- Micu, Dumitru, *Periplu*, Editura Cartea Românească, București, 1974.
- Mincu, Marin, *Eseu despre textul poetic*, Editura Cartea Românească, București, 1986.
- Mincu, Marin, *Introducere, tabel cronologic, comentarii și note critice*, Editura Pontica, Constanța, 1995.
- Mincu, Marin, *Poezia română actuală. De la Adela Greceanu la Leonid Dimov [O anthologie comentată]*, vol. II, Editura Pontica, Constanța, 1999.
- Mincu, Marin, *Poezia română actuală. De la A. E. Baconsky la Constant Tonegaru [O anthologie comentată]*, vol. III, Editura Pontica, Constanța, 1999.
- Mincu, Marin, *Poezie și generație*, Editura Eminescu, București, 1975.
- Mihăilescu, Dan, *Dimensiuni ale creației (Stimulul obsesiei)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- Mihăilescu, Dan C., *Întrebările poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1988.
- Mioc, Simion, *Structuri literare*, Editura Facla, Timișoara, 1981.
- Moraru, Cornel, *Lucian Blaga. Convergențe între poet și filosof (Teză de doctorat)*, Conducător științific Ion Pop, Cluj-Napoca, 1999.
- Moraru, Cornel, *Lucian Blaga – monografie, antologie comentată, receptare critică*, Editura Aula, Brașov, 2004.
- Moraru, Cornel, *Textul și realitatea*, Editura Eminescu, București, 1984.
- Muthu, Mircea, *Orientări critice*, Editura Dacia, Cluj, 1972.
- Muthu, Mircea, *Literatura română și spiritul sud-est european*, Editura Minerva, București, 1976.
- Negoieșcu, I., *Analize și sinteze*, Editura Albatros, București, 1976.
- Negoieșcu, I., *Scritori moderni*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- Negrice, Eugen, *Introducere în poezia contemporană*, Editura Cartea Românească, București, 1985.
- Negrice, Eugen, *Sistematica poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1988.
- Nemoianu, Virgil, *Calmul valorilor*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
- Nietzsche, Friedrich, *Amurgul idolilor*, Traducere de Alexandru Al. Șahighian, Ediția a doua, Editura Humanitas, București, 2001.
- Nietzsche, Friedrich, *Așa grăit-a Zarathustra*, Introducere, cronologie și traducere de Ștefan Aug. Doinaș, Receptarea lui Nietzsche în cultura germană, selecție și traducere de Horia Stanca, Ediția a treia, Editura Humanitas, București, 2000.
- Nietzsche, Friedrich, *Dincolo de bine și de rău: Preludiu la o filosofie a viitorului*, Traducere de Francisc Grünberg, Ediția a patra, Editura Humanitas, București, 2007.

- Nietzsche, Friedrich, *Nașterea tragediei*, în xxx, *De la Apollo la Faust. Dialog între civilizații, dialog între generații*, Antologie, cuvânt înainte și note introductive de Victor Ernest Mașek, Traducere de Lucian Blaga, Ion Dobrogeanu-Gherea, Ion Herdan, Editura Meridiane, București, 1978.
- Nietzsche, Friedrich, *Știința voioasă*, Traducere Liana Micescu, Traducerea versurilor Simion Dănilă, Ediția a doua, Editura Humanitas, București, 2006.
- Nițescu, M., *Poeți contemporani. Sinteze critice*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
- Noica, Constantin, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Editura Humanitas, București, 1996.
- Noica, Constantin, *Devenirea întru ființă. Scrisori despre logica lui Hermes*, Editura Humanitas, București, 1998.
- Oarcăsu, Ion, *Opinii despre poezie*, Editura pentru Literatură, București, 1965.
- Oprea, Nicolae, *Literatura "Echinoxului"*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003.
- Ornea, Z., *Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea*, Editura Eminescu, București, 1980.
- Ortega Y Gasset, José, *Omul și mulțimea*, Traducere și note de Sorin Mărculescu, Editura Humanitas, București, 2001.
- Ortega Y Gasset, José, *Studii despre iubire*, Traducere Sorin Mărculescu, Ediția a treia, Editura Humanitas, București, 2002.
- Otto, Rudolf, *Sacrul; despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui cu raționalul*, Traducere de Ioan Milea, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
- Paler, Octavian, *Scrisori imaginare*, Editura Historia, București, 2007.
- Palmier, Jean-Michel, *L'expressionisme comme révolte, Contribution à l'étude de la vie artistique sous la République de Weimar*, Tome I: *Apocalypse et Révolution*, Payot, Paris, 1983.
- Pantea, Aurel, *Poeți ai transcendenței pline. Epifanii ale indeterminatului*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2005.
- Papadima, Ovidiu, *Creatorii și lumea lor (schiță de critică literară)*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1943.
- Patapievici, H. R., *Omul recent*, Editura Humanitas, București, 2001.
- Pavel, Amelia, *Expresionismul și premisele sale*, Editura Meridiane, București, 1978.
- Perian, Gheorghe, *Dezlegarea la cărți*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2006.
- Perian, Gheorghe, *Scritori români postmoderni*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.
- Perpessicius, *Mențiuni critice*, Editura Albatros, București, 1976.
- Petrescu, Ioana Em., *Eminescu și mutațiile poeziei românești*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989.
- Petroveanu, Mihail, *Pagini critice*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958.
- Petroveanu, M., *Profiluri lirice contemporane*, Editura pentru Literatură, București, 1963.
- Petroveanu, M., *Studii literare*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- Peters, Francis E., *Termenii filozofiei grecești*, Traducere de Dragan Stoianovici, Ediția a treia, Editura Humanitas, București, 2007.
- Piru, Al., *Poezia românească contemporană. 1950-1975*, vol. II, Editura Eminescu, București, 1975.
- Piru, Al., *Varia II, Studii și observații critice*, București, Editura Eminescu, 1973.
- Pleșu, Andrei, *Despre îngeri*, Editura Humanitas, București, 2004.
- Pleșu, Andrei, *Limba păsărilor*, Editura Humanitas, București, 1997.
- Poantă, Petru, *Cercul Literar de la Sibiu. Introducere în fenomenul originar*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1997.
- Poantă, Petru, *Efectul «Echinox» sau despre echilibru*, Editura Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2003.
- Poantă, Petru, *Modalități lirice contemporane*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1973.
- Poantă, Petru, *Radiografii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.
- Poantă, Petru, *Radiografii II*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
- Podoabă, Virgil, *Între extreme. Eseu despre poezia lui Aurel Pantea. Urmat de Nova Vita Nova de Aurel Pantea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
- Poggioli, R., *Teoria dell' arte d'avanguardia*, Il Mulino, Bologna, 1962, apud Ion Pop, *Avangarda în literatura română*, Editura Minerva, București, 1990.
- Pop, Ion, *Avangarda în literatura română*, Editura Minerva, București, 1990.
- Pop, Ion, „Echinox”. *Vocile poeziei*, Editura Tribune, Cluj-Napoca, 2008.
- Pop, Ion, *Jocul poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1985.
- Pop, Ion, *Lecturi fragmentare*, Editura Eminescu, București, 1983.
- Pop, Ion, *Lucian Blaga – universul liric*, Editura Cartea românească, București, 1981.
- Pop, Ion, *Transcrieri*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976.
- Raicu, Lucian, *Critica – formă de viață*, Editura Cartea Românească, București, 1976.
- Raicu, Lucian, *Practica scrisului și experiența lecturii*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
- Raicu, Lucian, *Structuri literare*, Editura Eminescu, București, 1973.
- Raymond, Marcel, *De la Baudelaire la suprarealism*, Traducere de Leonid Dimov, Studiu introductiv de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1970.
- Rădulescu-Motru, C., *Personalismul energetic*, Editura Casa Școalelor, București, 1927.
- Rădulescu-Motru, C., *Timp și destin*, Editura Saeculum-Vestala, București, 1996.
- Regman, Cornel, *Dinspre „Cercul Literar” spre „Optzeciști”*, Editura Cartea Românească, București, 1997.
- Renaut, Alain, *Era individului. Contribuție la o istorie a subiectivității*, Traducere de Codrin Ciobotaru, Prefață de Florin Cântec, Editura Institutul European, Iași, 1998.
- Rimbaud, Arthur, *Scrieri alese*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1968.
- Rohde, Erwin, *Psyché*, Traducere și cuvânt înainte de Mircea Popescu, Editura Meridiane, București, 1985.
- Roșca, D.D., *Existența tragică*, Editura Științifică, București, 1968.
- Ruja, Alexandru, Aron Cotruș, *Viața și opera*, Editura de Vest, Timișoara, 1996.
- Ruja, Alexandru, *Valori lirice actuale*, Editura Facla, Timișoara, 1979.
- Sartre, Jean-Paul, *Ființa și neantul: eseu de ontologie fenomenologică*, trad. Adriana Neacșu, Editura Paralela 45, Pitești, 2004.
- Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*, vol. III, Editura Teleormanul Liber, Alexandria, 2003.
- Sartre, Jean-Paul, *Ființa și neantul: eseu de ontologie fenomenologică*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004.

- Simion, Eugen, *Orientări în literatura contemporană*, Editura Pentru Literatură, București, 1965.
- Simion, Eugen, *Scritori români de azi*, vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1978.
- Simion, Eugen, *Scritori români de azi*, vol. III, Editura Cartea Românească, București, 1984.
- Simion, Eugen, *Scritori români de azi*, vol. IV, Editura Cartea Românească, București, 1989.
- Stănculescu, Traian D., *Miturile creației. Lecturi semiotice*, Editura Performantica, Iași, 1995.
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. I, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. II, Editura pentru Literatură, București, 1962.
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. III, Editura Minerva, București, 1974.
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. IV, Editura Minerva, București, 1976.
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. V, Editura Minerva, București, 1977.
- Streinu, Vladimir, *Poezie și poeți români*, Antologie, postfață și bibliografie de George Munteanu, Editura Minerva, București, 1983.
- Streinu, Vladimir, *Versificația modernă*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- Süskind, Patrick, *Despre iubire și moarte*, Traducere de Ionuț Budașcu, Editura Humanitas, București, 2006.
- Ștefănescu, Alex., *Preludiu*, Editura Cartea Românească, București, 1977.
- Tășcu, Valentin, *Poezia poeziei de azi*, Editura Junimea, Iași, 1985.
- Tănase, Alexandru, *Lucian Blaga – filosoful poet, poetul filosof*, Editura Cartea Românească, București, 1977.
- Todoran, Eugen, *Lucian Blaga. Mitul poetic*, Editura Facla, Timișoara, 1981.
- Tomuș, Mircea, *Cincisprezece poeți*, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- Tomuș, Mircea, *Istorie literară și poezie*, Editura Facla, Timișoara, 1974.
- Toroutiu, I. E., *Modernismul: simbolism, impresionism, expresionism*, Institutul de Arte Grafice Bucovina, București, 1927.
- Tuchilă, Costin, *Cetățile poeziei (eseuri)*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
- Țeposu, Radu G., *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Eminescu, București, 1993.
- Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană, I – Promoția 70*, Editura Eminescu, București, 1995.
- Vajda, György M., *Outline of the Philosophic Backgrounds of Expressionism*, apud Ulrich Weisstein, *Expressionism as an International Literary Phenomenon*, Didier & Akadémiai Kiadó, Paris – Budapesta, 1973.
- Vaida, Mircea, *Lucian Blaga. Afinități și izvoare*, Editura Minerva, București, 1975.
- Valerian, I., *Cu scriitorii prin veac*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- Vartic, Ion, *Radu Stanca. Poezie și teatru*, Editura Albatros, București, 1978.
- Vianu, Tudor, *Expresionismul*, în xxx, *Literatură și pictură. File din istoria criticii de artă din România*, Antologie, prefață și note bibliografice de Elza Cenușă, Editura Albatros, București, 1983.
- Vintilă, Horia, *Introducere în istoria filosofiei românești moderne*, Editura „Jurnalul literar, București, 1999.
- Willett, John, *Expressionism*, World University Library, London, 1970.
- Worringer, Wilhelm, *Abstracție și intropatie*, Traducere de Bucur Stănescu, Prefață de Ion Ianoși, Editura Univers, București, 1970.
- Zahis, Henri, *Tensiuni lirice contemporane*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.
- Xxx, *Ecleziastul, în Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic, București, 1974.
- c). publicistică: studii și articole
- Adamek, Diana, *Masca de mercur*, în *Tribuna*, nr. 48/ 1996, p. 6.
- Adamek, Diana, „Salt în inima lucrurilor”, în *Tribuna*, nr. 40/ 1990, p. 4.
- Andrișoiu, Al., *Cu fața spre Emil Isac, în România literară*, anul VII, nr. 12, joi 21 martie 1974, p. 4.
- Aretzu, Paul, *Cuvântul, de care avem atâta nevoie*, în *Euphorion*, nr. 1-2/ 2008.
- Bahr, Hermann, *Expresionism I*, în *Secolul 20*, nr. 11-12/ 1969, p. 35.
- Barbu, I. Al., *V. Copilu Cheatră*, „Cântecul moșlori”, în *Astra*, anul XVI, nr. 3 (124), 1981, p. 12.
- Bădăuță, Al., *Cronica literară 1924*, în *Gândirea*, an IV, nr. 7, 1924, pp. 217-218.
- Bălan, Ion Dodu, *Aron Cotruș*, în Aron Cotruș, *Versuri*, Editura Minerva, București, 1978.
- Bălan, Ion Dodu, *Cuvânt înainte*, în Emil Giurgiuca, *Poeme*, Editura Eminescu, București, 1989.
- Bălan, Ion Dodu, *Prefață*, în V. Copilu Cheatră, *Cântecul moșlor*, Editura Minerva, București, 1981.
- Beniuc, M., *Prefață*, în Ion Alexandru, *Cum să vă spun*, Editura pentru literatură, București, 1964.
- Biberi, Ion, *Apropiere de personalitatea și opera lui Dan Botta*, în Dan Botta, *Scrieri*, vol. I (*Versuri*), Ediție îngrijită de Dolores Botta, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- Borbély, Ștefan, *Postfață*, în Augustin Pop, *Teledurnalul de la Cluj*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000.
- Cepoi, Jon, *Introducere*, în Aron Cotruș, *Antologie selectivă*, Printed at Humboldt state University Arcata, California, 1987.
- Cioculescu, Șerban, *Elogiu lui Emil Isac*, în *România literară*, anul VI, nr. 7, joi 15 februarie 1973, p. 7.
- Cistelean, Al., „Dimineața tinerelor doamne” de Marta Petreu, în *Familia*, nr. 3/ 1984, pp. 2-3.
- Cistelean, Al., *Echinoxita. Alte seri la Mircești*, în *Vatra*, nr. 2/ 1990, p. 8.
- Cistelean, Al., *Ion Pop*, „Gramatică târzie”, în *Familia*, nr. 8/ 1977, p. 3.
- Cistelean, Al., *Generația și polii ei*, în *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, coord. Gheorghe Crăciun, Editura Paralela 45, Pitești, 1999.
- Cistelean, Al., « Ora de nisip », de Ana Blandiana, în *Familia*, seria a V-a, iunie 1984, an 20 (120), nr. 6 (226), pp. 2-3.
- Cistelean, Al., « Persoana de după amiază » de Aurel Pantea, în *Familia*, nr. 5/ 1984, p. 3.
- Cistelean, Al., *Triada*, în *Vatra*, nr. 1/ 1994, pp. 6-7.
- Constantin, Ilie, *Doi poeți de la "Echinox": Ion Mircea și Adrian Popescu*, în *Vatra*, serie nouă (1971), anul XXIV, numărul 275, februarie 1994, p. 2.
- Constantin, Ilie, *Naturi moarte*, în *România literară*, anul XXXV, nr. 24, 18-24 iunie 2003, pp. 12-13.
- Constantinescu, Claudiu, *Între două vârste*, în *România literară*, anul XXVI, nr. 12, 1-7 aprilie 1993, p. 7.
- Constantinescu, Pompiliu, în *Vremea*, nr. 19/1937.
- Constantinescu, Romanița, *Crepuscul duminical*, în *România literară*, nr. 33/ 1992, p. 8.
- Cristea, Radu Călin, *Cuvânt înainte*, în Ștefan Aug. Doinaș, *Foamea de Unu*, Editura Eminescu, București, 1987.

- Cristea, Tudor, *Eugen Jebeleanu și vocile vieții*, în Jebeleanu, Eugen, *Poezii. Texte comentate*, Editura Albatros, București, 1990.
- Cristea-Enache, Daniel, *Urma vânătorii*, în *România literară*, nr. 34/ 2006, p. 5.
- Däubler, Theodor, *Expresionismul*, în *Secolul 20*, nr. 11-12, 1969, p. 34.
- Diaconu, Mircea A., *Aurel Pantea. Poezia ca hermeneutică*, în *Contrafort*, nr. 1-3 (147-149)/ 2007.
- Diaconu, Mircea A., *Poeți ai Clujului: Marta Petreu, „Ceremoniile demistificării”*, în *Convorbiri literare*, nr. 4/ 2002, pp. 50-51.
- Dima, Al., în *Familia*, nr. 2/ 1935, p. 3.
- Doinaș, Ștefan Augustin, *Avertisment*, în *Versuri*, Editura Eminescu, București, 1972.
- Doinaș, Ștefan Aug., *Nietzsche și «Discursul mixt»*, în Nietzsche, Friedrich, *Așa grăit-a Zarathustra. O carte pentru toți și niciunul*, Editura Humanitas, București, 2000.
- Doinaș, Ștefan Aug., *Prefață*, în *Lecția de anatomie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
- Doinaș, Ștefan Aug., *Triptic poetic*, în *România literară*, nr. 45/ 1975.
- Dobrescu, Caius, „Negru pe negru”: *poezie-limită*, în *Vatra*, nr. 1/ 1994, p. 7.
- Dorian, Gellu, *Pe același raft*, în *Convorbiri literare*, nr. 10/ 2001, p. 10.
- Duică, C. Bogdan, *Expresionismul (I)*, în *Societatea de mâine*, nr. 15/ 1925, p. 261.
- Dumitrescu Bușulenga, Zoe, *Prefață*, în Ioan Alexandru, *Pământ transfigurat*, București, Editura Minerva, 1982.
- Eliade, Mircea, în *Vremea*, nr. 18/1937.
- Edschmid, Kasimir, *Expresionismul în poezie*, în *Secolul 20*, nr. 11-12/ 1969, pp. 27-28.
- Fanache, Maria, *Un moment literar sibian interbelic – „Thesis”*, în *Cercetări de limbă și literatură*, vol. II, Sibiu, 1983, pp. 63-72.
- Gană, Geroge, *Prefață*, în Lucian Blaga – *Opera poetică*, Editura Humanitas, București, 2007.
- Gheorghită, G., *Postfață. Poezia lui Adrian Maniu – o sinteză*, în Adrian Maniu, *Versuri*, Editura Minerva, București, 1979.
- Goci, Aureliu, *Emil Giurgiuca, «Semne pe scut»*, în *România literară*, anul VI, nr. 3, joi 18 ianuarie 1973, p. 9.
- Grigurcu, Gheorghe, A. E. Baconsky, „Cadavre în vid”, în *Familia*, seria a V-a, anul 6 (106), nr. 2 (54), februarie 1970, p. 2.
- Grigurcu, Gheorghe, „Anatomia” lui Emil Hurezeanu, în *România literară*, nr. 32/ 1992, p. 5.
- Grigurcu, Gheorghe, *Continuitatea unui poet*, în *Pagini bucovinene*, anul II, numărul 5 (17)/ mai 1983, p. 2.
- Grigurcu, Gheorghe, *Demonica Angela*, în *România literară*, nr. 12/ 1997, p. 5.
- Grigurcu, Gheorghe, *Despărțirea de mitologie*, în *România literară*, nr. 36/ 2001, p. 5.
- Grigurcu, Gheorghe, *Gheorghe Pituț, «Ochiul neantului»*, în *Familia*, seria a V-a, an 6 (106), nr. 2 (54), februarie 1970, p. 3.
- Grigurcu, Gheorghe, *Poezia lui Petre Stoica (I)*, în *România literară*, anul XXXVI, numărul 48, 3-9 decembrie 2003, p. 9.
- Hatvani, Paul, *Eseu asupra expresionismului*, în *Secolul 20*, nr. 11-12, 1969, p. 51.
- Husar, Al., *V. Copilu Cheatră – bardul moșilor*, în *Astra*, anul XVII, nr. 4 (129), iunie 1982, p. 13.
- Iorga, Filip-Lucian, *Interviu: Angela Marinescu: „Totul este poezie, dacă te pricepi să vezi*, în *România literară*, nr. 23/ 2004, p. 9.
- Iorgulescu, Mircea, *Cuvânt înainte*, în Aurel Rău, *Versuri*, Editura Eminescu, București, 1982.
- Iorgulescu, Mircea, *Extaz, blândețe și teroare*, în Adrian Popescu, *O milă sălbatică*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
- Lavric, Sorin, *Maladiile destinului la Noica și Liuceanu*, în *Ideii în dialog*, an III, nr. 8 (23), august 2006, p. 12.
- Lazăr, Monica, *Introducere*, în Radu Stanca, *Versuri*, Ediție îngrijită de Monica Lazăr, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
- Lefter, Ioan Bogdan, în *Contrapunct*, nr. 37/ 1990.
- Liuceanu, Gabriel, *Preliminarii la o înțelegere a demității jocului în lumea culturii*, în Huizinga, Johan, *Homo ludens*, Editura Humanitas, București, 2002.
- Maniu, A., *Cronica artistică. Expoziția Oficială a Ministerului de Instrucție publică*, în *Noua revistă română*, vol. XIV, nr. 6, 26.V.1913, pp. 91-94.
- Maniu, Adrian, *Început de vară*, în *Focurile primăverii și flăcări de toamnă*, Fundația pentru Literatură și Artă, București, 1935.
- Maniu, A., *Simplă adnotație lămuritoare*, în *Versuri în proză*, Editura pentru Literatură, București, 1965.
- Maniu, A., *Tradiționalism modern*, în *Rampa*, an XIV, nr. 3564, p. 169.
- Manolescu, Nicolae, *Blânda metafizică a trecerii*, în *România literară*, anul XXVI, nr. 12, 1-7 aprilie 1993, p. 7.
- Manolescu, Nicolae, *De la «infern» la «paradis»*, în *România literară*, anul XV, nr. 40, joi 30 septembrie 1982, p. 9.
- Manolescu, Nicolae, *Din jale s-intrupează Electra*, în *România literară*, nr. 23/ 1979, p. 9.
- Manolescu, N., *Locomotiva și faunii*, în *Convorbiri literare*, nr.3, 1975.
- Manolescu, Nicolae, *Nordul și sudul poeziei*, în *România literară*, anul XIII, numărul 34, joi 21 august 1980, p. 9.
- Manolescu, Nicolae, *Poeme de fier*, în *România literară*, nr. 32/ 1981, p. 9.
- Manolescu, Nicolae, *Poeți tineri la „Albatros”*, în *România literară*, nr. 43/ 1981, p. 9.
- Manolescu, Nicolae, *Prefață*, în Ana Blandiana, *Persoana întâia plural*, Editura pentru Literatură, București, 1964.
- Manolescu, Nicolae, *Tineri poeți*, în *România literară*, nr. 36/ 1975, p. 9.
- Manolescu, Nicolae, *Un tradiționalist*, în *România literară*, anul XV, nr. 35, joi 26 august 1982, p. 9.
- Martin, Aurel, *Ștefan aug. Doinaș și conjurația poetică*, în Ștefan Augustin Doinaș, *Alfabet poetic*, Editura Minerva, București, 1978.
- Martin, Mircea, *Studiu introductiv*, în A. E. Baconsky, *Scieri, I, Poezii*, Editura Cartea Românească, București, 1990.
- Mihaiu, Virgil, ... *din adâncul Transilvaniei*, în *Steaua*, anul XLVI, numărul 6/ iunie 1995, p. 28.
- Mincu, Marin, *Introducere în avangarda literară românească*, în *Avangarda literară românească*, anthologie, studiu introductiv și note biobibliografice de Marin Mincu, Editura Minerva, București, 1983.
- Mincu, Marin, *Victor Felea – un poet necunoscut*, în *Contemporanul*, anul XI, nr. 4, serie nouă, (485), 27 ianuarie 2000, p. 6.
- Mioc, Simion, *Poezia lui Aron Cotruș sau între retorică și esențializare*, în *Orizont*, nr. 7/ 1992, p. 8.
- Mircea, Ion, *Prestigiul retroactiv*, în *Vatra*, nr. 5-6/ 2009, pp. 65-66
- Moldovan, Ioan, *Spiritul „Școlii Ardelene”*, în *Vatra*, nr. 5-6/ 2009, pp. 75-76.
- Moraru, Cornel, *Fenomenul echinoxist*, în *Vatra*, nr. 5-6/ 2009, pp. 112-114.

- Moraru, Cornel, *Un poet: Andrei Zanca*, în *Vatra*, nr. 5/ 1985, p. 9.
- Moraru, Cristian, *Postfață și bibliografie*, în *Lucian Blaga. Poezii*, Editura Minerva, București, 1986.
- Munteanu, Romul, *Gheorghe Pituț, un poet al profunzimilor*, în *Gheorghe Pituț, Celălalt soare*, Editura Vinea, București, 1998.
- Muscă, Vasile, *Studiu introductiv*, în *Nietzsche, Friedrich, Nașterea filosofiei în epoca tragediei grecești*, Editura Dacia, Cluj, 1998.
- Mușat, Carmen, *Măștile poetului*, în *Secolul 21*, nr. 1-6/ 2003, p. 135. pp. 134-139.
- Negoieșcu, I., *Curenți noi în poezia din Ardeal*, în *Vremea*, 1943, nr. 706.
- Negoieșcu, I., *Prefață*, la Radu Stanca, *Versuri*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- Nemoianu, Virgil, *Doină și maturitate*, în Ștefan Aug. Doinaș, *Versuri*, Editura Albatros, București, 1973.
- Noje, Anca, *Recuperări lirice*, în *Steaua*, anul LII, nr. 5-6 (633-634), mai-iunie 2001, p. 85.
- Oprișan, I., *Lucian Blaga. Corespondență inedită*, în *România literară*, III, nr. 20, 14 mai 1970, p. 3.
- Pantea, Aurel, *Întâmpări din irealitatea esențială*, în *Vatra*, nr. 7/ 1995, p. 48.
- Pantea, Aurel, *Nova Vita Nova – teze, glose, reverii, vise, proiecte. I. Molohul exhibit*, în Virgil Podoabă, *Între extreme. Eseu despre poezia lui Aurel Pantea. Urmat de Nova Vita Nova de Aurel Pantea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
- Papahagi, Marian, *Prefață*, în Augustin Pop, *Ceea ce fulgerul amână*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981.
- Papu, Edgar, *Un mare poet imnic: Ioan Alexandru*, în *Flacăra*, 22 ianuarie 1982.
- Patapievici, H.-R., *Grecii, timpul și făpturile de miresme*, în *Ideii în dialog*, an III, nr. 1 (16), ianuarie 2006, p. 55.
- Pârvulescu, Ioana, *Poezia pentru colecție*, în *România literară*, nr. 34/ 1994, p. 5.
- Piru, Al., *Un poet auster: Emil Giurgiuca*, în *România literară*, anul VII, nr. 6, joi 7 februarie 1974.
- Poantă, Petru, *Argument*, în Băncilă, Vasile, *Semnificația Ardealului*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1993.
- Poantă, Petru, *Încercare de profil*, în *Steaua*, anul XXI, numerele 11-12/ 1990, p. 18.
- Poantă, Petru, *Postfață*, în Horia Bădescu, *Anonimus*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977.
- Poenar, Horea, *Nebunia de a ridica monument Echinoxului. Locul îngust dintre limba istoriei și limba memoriei*, în *Dicționar Echinoux. A-Z. Perspectivă analitică*, coord. Horea Poenar, Editura Tritonic, București/ Cluj, 2004, p. 14.
- Pop, Augustin, *Preliminarii*, în Augustin Pop, *Televizorul de la Cluj*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000.
- Pop, Ion, *Angela Marinescu: «Sânge albastru»*, în *Steaua*, nr. 10/ 1969, p. 102.
- Pop, Ion, *Negru pe negru pe negru (un fel de prefață)*, în Aurel Pantea, *Negru pe negru (un alt poem)*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005.
- Pop, Ion, *“Pietrele nimicului”*, în *Vatra*, nr. 7/ 1995, pp. 46-47.
- Pop, Ion, *Prefață*, în Aurel Pantea, *O victorie covârșitoare*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999.
- Pop, Ion, *Prefață*, în Ioan Moldovan, *Viața fără nume*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
- Pop, Ion, *Temeiul Bibliotecii*, în *Vatra*, numerele 5-6/ 2009, pp. 55-57.
- Raicu, Lucian, *Jebeleanu în conștiința criticii*, în xxx, *Eugen Jebeleanu interpretat de...*, Antologie, prefață, notă asupra ediției și bibliografie de Lucian Raicu, Editura Eminescu, București, 1979.
- Regman, Cornel, *Poetul apoftezelor-imagini*, în *Jurnalul literar*, nr. 33-38/ 1996, p. 3.
- Simuț, Ion, *Sibiul post-cerchist*, în *Euphorion*, nr. 5-6/ 2008, p. 3.
- Sin, Mihai, *Un poet: Andrei Zanca*, în *Vatra*, nr. 5/1985, p. 9.
- Stanca, Radu, *Resurecția baladei*, în *Revista Cercului Literar*, nr. 5/ 1945.
- Streinu, Vladimir, în *Vremea*, nr. 18/1937.
- Ștefănescu, Alex., *La o nouă lectură: Ana Blandiana*, în *România literară*, anul XXXV, nr. 11, 20-26 martie 2002, pp. 10-11.
- Ștefănescu, Alex., *Un poet: Andrei Zanca*, în *Vatra*, nr. 5/ 1985, p. 9.
- Șulufiu, Octav, *Mihai Beniuc: Cântec de pierzanie*, în *Familia*, an V, nr. 8, 1938, p. 80.
- Tășcu, Valentin, *A plecat să nu audă*, în *Steaua*, anul XLIV, nr. 4-5/ aprilie-mai 1994, p. 20.
- Tășcu, Valentin, *Două antologii în fața timpului*, în *Transilvania*, anul VII (LXXXIV), nr. 2/1978, p. 21.
- Tomuș, Mircea, *Introducere*, în Emil Isac, *Poezii*, Ediție îngrijită de Mircea Tomuș și Ieronim Precup, Editura Minerva, București, 1976.
- Țeposu, Radu G., *Contemplarea vicioasă a durerii*, în *România literară*, nr. 26/ 1994, p. 10.
- Țeposu, Radu G., *Dresor al spaimii*, în *Vatra*, nr. 1/ 1994, p. 7.
- Țirioi, Nicolae, V. *Copilu Cheatră, «Cântecul moșilor»*, în *Orizont*, serie nouă, nr. 46 (716), 20 noiembrie 1981, an XXXII, p. 2.
- Ulici, Laurențiu, *Sunetul văzut*, în *România literară*, nr. 28/ 1982, p. 11.
- Ulici, Laurențiu, *Textul și viața*, în *România literară*, nr. 4/ 1981, p. 11.
- Urian, Tudorel, *Un olimpian al angoaselor*, în *România literară*, nr. 29/ 2003.
- Vinea, I., în *Contemporanul*, an II, nr. 29, 1923.
- Vrânceanu, Dragoș, *Poezia lui Emil Giurgiuca*, în Emil Giurgiuca, *Poezii*, Editura Tineretului, București, 1968.
- Zweig, Stefan, *Das neue Pathos*, în *Das literarische Echo*, an 11, caiet 24, 15 sept. 1909.
- Xxx, *Art Gallery*, nr.1 (*Van Gogh*), Editura De Agostini, București, 2007, p. 25.
- *** (nesemnăt), *Perspectivă*, în *Revista Cercului Literar*, nr. 1/ 1945, p. 3.